Naš tednik Kronika

kulturno - politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

7. leto / Številka 1 — V Celovcu, dne 5. januarja 1955 — Cena 1 šilling

V novo leto

Ko stopamo v novo leto, nas ogrožajo od vseh strani tuje sile, ki nam hočejo vzeti edino zakonito pravico: dvojezično šolo. Toliko žalitev po časopisju že zdavnaj ni bilo kot v preteklih tednih. Nemci se čutijo „prikrajšane" v šoli, kljub temu, da imajo nemški otroci trikrat več pouka v svojem materinem jeziku kot slovenski. Z raznimi šolskimi „štrajki" hočejo demonstrirati ozkosrčneži proti odredbi, ki je bila uzakonjena v prepričanju, da je res primerno ustvariti in ohraniti mir v južnem delu Koroške. Že večkrat smo poudarili, da odredba sicer ni idealna rešitev, da pa je realna in izvedljiva, ne da bi bil uspeh šole s tem prikrajšan, o tem so uverjeni tudi učitelji, kateri poučujejo na dvojezičnih šolah. To svoje mnenje so ponovno izpovedali na učiteljskih zborovanjih. Da je odredba izvedljiva, so javno izrekli poleg deželnega šolskega nadzornika g. Sacherja ter inšpektorja za dvojezične šole tudi vsi trije okrajni šolski nadzorniki: velikovški, celovški in beljaški, ki imajo v svojih delokrogih dvojezične šole. Kdo hoče potem še dvomiti o realizaciji odredbe iz l. 1945? Samo tisti, kateri mislijo, da je Slovencem v dobi „tisočletnega rajha" že odzvonilo. Vendar so Slovenci še tukaj in sicer koroški Slovenci, kateri se bodo zavestnemu načrtu germanizacije na Koroškem enotno uprli. Saj potemtakem more biti govora vendar edinole o germanizaciji, ne pa o slovenizaciji, katere se „Nemci" v južnem in Nemci v ostalem delu Koroške tako bojijo.

Nemci so na severu Slovane skozi stoletja ogrožali. Pod pretvezo zaščite „nemškega vzhoda" so se polaščali slovanske zemlje. S silo so se hoteli otresti Slovanov, a kaj so s to silo dosegli? Po več ko tisoč letih se nad tem narodom na severu kruto maščuje njegovo surovo ravnanje do Slovanov. Ali nam ni zgodovina vedno potrdila, da se s silo doseže vedno le odpor? Ali moreš s krivico in sovraštvom pridobiti nekoga, da te bo ljubil in spoštoval? Nikakor ne! Če mislijo nekateri prezreti življenjske pravice Slovencev na Koroškem, potem bi tem zaklicali le še: „Imejte vsaj spoštovanje pred zgodovino, ki je, oziroma bi morala biti učiteljica narodov!"

Zavedajoč se, da izpolnjujemo do Avstrije kot zvesti državljani vse dolžnosti, imamo vso pravico od te države tudi zahtevati, da ščiti naše kulturne interese. Čim se je res skozi stoletja vršila na Koroškem načelna germanizacija, ker se je slovenski jezik na koroških šolah vedno zapostavljal, je iz trte zvito, če nekdo hoče danes trditi, da je sedaj nemški narod na Koroškem ogrožen in da se vrši v deželi načrtna slovenizacija. Za božjo voljo, ali se nosilci nemške kulture čutijo v deželi že tako šibke, da zares mislijo, da jih bo nadkrilila slovenska kultura? Ali so Nemci zares uverjeni o tem, da je mogoče s par urami slovenščine napraviti iz Nemcev Slovence? Gotovo ne! Kaj se potem tako zaganjajo proti dvojezičnim šolam, proti odredbi iz l. 1945? Kompaktno dvojezično ozemlje jim je na poti. Na tem ozemlju hočejo z odstranitvijo precejšnjega števila dvojezičnih šol ustvariti jezikovne otoke, razsekati na ta način slovensko ozemlje. Čim se danes jezikovna meja krije precej točno s čisto na severu ležečimi dvojezičnimi šolami, bi se po novem načrtu sploh ne „moglo" več govoriti o slovensko-nemški jezikovni meji. S slovenskimi otoki bi pač, po mnenju nemških nacionalcev, imeli ti lažjo igro s Slovenci oz. „windischarji". To je ozadje vse gonje proti dvojezični šoli.

Nakane, ki jih pletejo gotovi v deželi proti Slovencem, nas ne morejo vznemirjati. Z nami je pravica, katera je še vedno v zgodovini zmagala z nadnaravno močjo nad sleherno krivico. Pač pa bi hoteli povedati tistim, kateri hočejo krčiti naše osnovne narodne pravice, da s tem Avstriji, katera je še vedno brez državne pogodbe, ne delajo nobenih uslug. Tudi državna pogodba predvideva zaščito narodnih manjšin v Avstriji, predvideva celo več, kot so nam Nemci voljni na Koroškem priznati.

Če se bo na zakonu iz l. 1945 glede na dvojezične šole kaj spremenilo v škodo Slovencev, potem naj se Nemci ne čudijo, če jim nobeden v svetu ne bo več verjel, da hočejo manjšinam v državi zagotoviti njihov obstoj. V takem slučaju bi velesile ne smele preko imenovanja mednarodne komisije, ki bi imela nalog nadzorovati v bodoče izvedbo po državni pogodbi zagotovljenih narodnih pravic avstrijskih manjšin.

Vendar smo mnenja, da je za Avstrijo bolje, če se potrudi že pred sklepom državne pogodbe rešiti vprašanje dvojezičnega pouka na Koroškem ter sploh slovenska narodna vprašanja stvarno na notranjepolitični ravni. Potemtakem bi bilo vsako pričkanje po nemških listih o potrebi intervencij od zunaj odveč.

Bog daj, da bi se merodajni v deželi in državi pustili voditi pri reševanju navedenega vprašanja od božje zapovedi: „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe"! To bi deželi in državi le koristilo.

Ob koncu želimo vsem rojakom na Koroškem in po svetu, ki budno zasledujejo dogodke pri nas ter se čutijo z nami tesno povezane, srečno novo leto ter božjega blagoslova pri njihovem narodno-obrambnem delu. Novoletna voščila pa pošiljamo tudi nemškim sodeželanom, s katerimi prebivamo v skupni domovini. Tej domovini bo posvečena tudi v bodoče vsa naša ljubezen, skrb in zvestoba.

Afera Djilas—Dedijer

Veliko razburjenja je povzročilo v Jugoslaviji, zlasti v glavnem mestu Beogradu, afera Djilas — Dedijer.

Plaz je sprožil intervju, ki ga je dal Djilas dopisniku ameriškega časopisa „New York Times". Temu je izjavil, da se mora na žalost poslužiti tujega tiska, da more povedati javno svoje mnenje, po katerem je nujno, da se ustanovi v Jugoslaviji še druga stranka. S tem je izjavil, da je pristaš sistema dveh strank, kar nasprotuje komunistični doktrini.

Novica se je hitro razširila, ker so nekateri brali „New York Times", drugi so pa slišali poročila po radiu in novico hitro povedali naprej svojim znancem in prijateljem. Z veliko napetostjo so pričakovali ljudje reakcijo vlade in partijskega vodstva. Najprej sta zavzela k temu stališče namest. Tita Kardelj in notr. minster Štefanovič. Glasilo Centralnega komiteja unije socialistov „Borba" je nato objavila, da je bil Djilas izključen iz Zveze socialistov delavnega ljudstva Jugoslavije „zaradi reakcionarnega delovanja". Ista naklada „Borbe" pa je z velikimi črkami prinesla obsodbo Dedijerja, ki velja za Djilasovega prijatelja: razrešen je bil vseh funkcij v Centralnem komiteju partije in se ne sme udejstvovati v nobeni partijski organizaciji. Partijska kontrolna komisija je zahtevala, da mora biti Dedijer izključen iz partije, ker je najožji sodelavec Djilasa pri snovanju nove frakcije v komunistični partiji Jugoslavije; tudi ni spremenil svojega stališča po ukoru, ki ga je pred časom dobil Djilas, ampak je nadaljeval s svojim sovražnim delom; dalje da je poročal o svojem zaslišanju pred kontrolno komisijo tujim dopisnikom in položaja ni pravilno podal, s čemer je škodoval ugledu Jugoslavije in pomagal državi sovražnim elementom v tujini.

Te obdolžitve proti staremu partijskemu veljaku so zelo hude. Dedijer je stal že prej Titu zelo blizu in ga je v letih pred vojno v svoji hiši parkrat skril in ga tako rešil pred policijo.

Nekateri so mnenja, da duhovni oče novih idej ni Djilas, kot se na splošno trdi, temveč Dedijer. Zato je tudi z vso vnemo zagovarjal svojega prijatelja Djilasa pred Centralnim komitejem partije, pri čemer je ožigosal zlasti „oportuniste", ki so najprej soglašali z Djilasom, pa odpadli od njega, ko so zvedli za Titovo mnenje.

Djilasova ločena žena Mitra Mitrovič je v odprtem pismu v „Borbi" obsodila oba odpadnika, enako tudi šef generalnega štaba Dapčevič. Mnogi so mnenja, da imata Djilas in Dedijer več simpatizerjev v armadi.

„Borba" je nato objavila članek, da se bosta morala oba zagovarjati. Zahodnim silam pa, ki hočejo ostati v dobrih odnosih do Jugoslavije, svetuje, naj ne podpirajo „sovražnike socializma". Iz tega sklepajo, da je imela „demokratična" frakcija komunistične partije zvezo s kako zahodno silo.

Tito pa, ki je trenutno v Indiji, še ni zavzel nobenega stališča do dogodkov v Beogradu. Zunanji minister Popovič, ki ga spremlja, je izjavil, da zapadne sile pripisujejo dogodkom preveč važnosti in hočejo narediti iz muhe slona. Omenil je tudi, da so odločujoči faktorji v Beogradu naredili to brez dogovora s Titom.

Predsednik v Panami umorjen

46-letni panamski državni predsednik Jose Antonio Remon, ki je veljal osem let za „močnega moža" v državi Panama, je bil žrtev atentata. V nedeljo zvečer so ga neznani morilci ustrelili, pri čemer je bilo mrtvih in ranjenih tudi nekaj oseb njegovega spremstva. Viceprezident Jose Ramon Guizado se je v ponedeljek vrnil s Floride, kjer je bil na dopustu, in je bil takoj zaprisežen kot novi državni predsednik.

Atentatorju se je v temi posrečilo pobegniti. Policija je zaprla že več oseb, med njimi tudi bivšega predsednika Arnulfa Ariasa, katerega je vrgel svoj čas Remon, in več drugih politikov.

O ozadju atentata ni nič znanega. Pred dobrim tednom je Remon javil, da je sklenjena pogodba z Združenimi državami Amerike o Panamskem prekopu.

Atentator je izrabil čas po konjski dirki, na kateri je zmagal predsednikov konj. Remon je slavil zmago v restavraciji ob dirkališču, ko so ga zadele krogle. (AP)

PRAVOSODNI MINISTER GERÖ UMRL

Med prazniki je umrl na Dunaju zadet od srčne kapi v 59. letu starosti zvezni minister za pravosodje dr. Gerö. Znan je bil tudi kot velik prijatelj športa.

Zvezni prezident je poveril delo pokojnega dr. Geröa vicekancleju dr. Schärfu.

PROSTA LUKA NA REKI

V Jugoslaviji pripravljajo osnutek zakona, po katerem bodo uredili na Reki prosto cono, da bo Reka laže konkurirala s Trstom. Tranzitni promet za Avstrijo je znašal v preteklem letu 80.000 ton. Računajo pa, da bodo s prosto cono povišali promet z Avstrijo na 200.000 ton letno. (APA)

KRATKE VESTI

Sin francoskega ministrskega predsednika Mendes-Francea je prišel na zimski dopust v Kitzbühel. (APA)

Madžarska gospodarska delegacija se v Beogradu pogaja o novih določbah za tranzitni promet Madžarske preko Jugoslavije v Trst. Doslej je šel madžarski tranzitni promet preko Avstrije. (APA)

Jugoslovanski vojaški proračun za leto 1955 predvideva 175,8 milijard dinarjev izdatkov in je v primeri z dosedanjimi proračuni v Jugoslaviji najvišji. (AP)

Bivši jugoslovanski kralj Peter se je pobotal s svojo ženo princesinjo Aleksandro. Pred dobrim letom je vložil tožbo za ločitev zakona, ki jo je zdaj umaknil. (AP)

V letu 1954. je prišlo v Zahodno Nemčijo 145.000 beguncev in 16.000 izgnancev, t. j. 440 oseb na dan. (AP)

Moskovski radio je poročal na sveti večer, da so ustrelili štiri pristaše Berije, enega bivšega ministra in tri ožje sodelavce. Več višjih uradnikov je bilo obsojenih na več let ječe. Očitajo jim kriva obrekovanja do partijskih in držav. funkcionarjev. (AP)

V Egiptu še ni mirno. Spet so obsodili pet častnikov in vojakov zaradi sodelovanja pri zaroti na smrt z ustrelitvijo, pa so jih nato pomilostili in kazen spremenili v zapor, pet drugih na dosmrtno ječo in še več drugih na daljši zapor. (Reuter)

Celotno prebivalstvo mesta Al Hogarija v Jemenu se je zbralo v mošeji k zahvalnemu bogoslužju, ker je požar uničil vse akte davčnega urada. (ST)

Indijski ministrski predsednik Nehru je sprejel povabilo maršala Tita, da obišče Jugoslavijo. Termin še ni določen. Pač pa je že določeno, da obišče Nehru Francijo sredi februarja. (AFP)

Državni predsednik Južne Koreje Syngman Rhee je izdal odredbo za izgon iz templjev za 5000 poročenih budističnih menihov v prid njihovim neporočenim bratom. Rhee je obdolžil poročene može, da simpatizirajo z Japonci. (AP)

15 japonskih ribičev, ki so dobili opekline ob priliki ameriških poskusov s H-bombami, je bilo odpuščenih iz bolniške oskrbe.

V Rdeči Kitajski je bilo v preteklem letu ljudsko štetje in so ugotovili, da živi zdaj tam 582,603.417 ljudi. Največje mesto je Šanghai s 6,200.000 prebivalci. Sledi znani Peking z 2,800.000 prebivalci. (TASS)

Daviscup — teniški pokal so tokrat dobili Amerikanci. Od leta 1950 so stalno zmagali Avstralci.

Kardinal Francis Spellman, nadškof v New Yorku, je šel za božične praznike na Korejo, kjer je bil skupaj z NATO-vojaki.

Državni udar je hotela napraviti grupa višjih častnikov v Ekvadorju v Južni Ameriki prav za praznike. Vzrok je bil spor med dvema ministroma. Državni predsednik je odslovil oba prizadeta ministra in na njuni mesti pozval dva druga.

Argentinska senatorka Elvira Rodriguez Leonardi je bila izključena iz Bloka peronistov, ker kot katolikinja ni glasovala za dva zakona, katerih eden olajša ločitev zakona in drugi odpravlja verouk kot obvezen predmet na višjih šolah. (Reuter)

Čistke na univerzi v Cordobi v Argentiniji. Peron je dal odstraniti z univerze v Cordobi, ki velja za katoliški duhovni center Argentinije, 45 profesorjev; med temi je pet duhovnikov. (AP)

PRORAČUN MESTA CELOVEC

Med prazniki je mestna občina Celovec odobrila proračun za leto 1955, ki predvideva 66 milijonov šil. izdatkov in 63 milijonov šil. rednik dohodkov. V okviru izrednih izdatkov je predvidenih 47 milijonov šil. skoraj samo za gradbene namene.

Politični teden

Po svetu . . .

Ko je koledarsko leto pri kraju, je pač lepa in koristna navada ozreti se na pretekle mesece in napraviti nekakšno bilanco. To velja za privatnika, podjetje, ustanovo in državo. Politika pa je nekakšna čudna mešanica gospodarstva in narodnih interesov, je pravzaprav večno sklepanje pogodb in kompromisov, je neprestano tekmovanje med državami in narodi. Kadar so nasprotja prehuda in nepremostljiva — vsaj kadar odgovorni državniki tako mislijo — spregovori orožje. Vojne pa so človeštvu vedno prinesle nesrečo. Odkar pa so znanstveniki „osrečili" človeštvo s takoimenovanimi ABC iznajdbami: atomskim, bakteriološkim in kemičnim orožjem, bi taka vojna bila katastrofa za ves svet.

O preteklem letu bi mogli na splošno reči, da se je nevarnost splošnega vojnega spopada zmanjšala, čeprav so prav dnevi okrog Silvestrovega napetost med Vzhodom in Zapadom spet povečali.

Konference med sovjetskimi in zapadnimi državniki so postale redkejše, ker se je izkazalo, da v prvi vrsti na Vzhodu ni bilo dejanj, ki bi potrdila lepe besede.

Pri tem menim predvsem vprašanje avstrijske mirovne pogodbe. Ali je bilo 267 ali 276 brezuspešnih sej, zdaj že ni več važno. S tem zgodovinskim dokazom načrtne diplomatske pedantarije se bodo zabavali politični zgodovinarji. Dejstvo je, da nikdo ne more razumeti, zakaj naj bo mala Avstrija po desetih letih še zasedena in je tudi vseeno, ali se zavezniki po njej vozijo s tanki ali sprehajajo v civilnih oblekah.

Leto 1954 se je pričelo z berlinsko konferenco, na kateri je bivši francoski zunanji minister Bidault zelo ostro nastopil proti sovjetski politiki — medtem je divjala vojna v Indokini — in njegove odločne besede so takrat presenetile vse, ker so na splošno pričakovali, da bo prav Francoz tisti, ki bo igral vlogo tretjega. Konferenca se je končala brez uspeha.

Potem je nemški kancler Adenauer obiskal Pariz. S francoskimi politiki je govoril o sprejemu Zapadne Nemčije v evropsko obrambno skupnost in o dokončni rešitvi posarskega vprašanja.

Nato je sovjetska vlada prav 1. aprila predlagala zapadnim silam svoj pristop k Atlantskem paktu. To presenetljivo ponudbo smo takrat v „političnem tednu" komentirali kot komično opero, kjer hoče — recimo Casanova postati predsednik „Društva za varstvo deklet". Zapad ruske ponudbe seveda ni mogel resno upoštevati.

Medtem je vso pozornost svetovne javnosti pritegnila naše strahotna vojna v Indokini in imeni Dien Bien Phu in general De Castrie je bilo dolge tedne čitati na prvih straneh svetovnega časopisja. Trdnjava Dien Bien Phu pa je padla in Castrie in tisoči francoskih vojakov in legionarjev so šli v ujetništvo.

Konferenca v Ženevi

Morda je bil to prvi sestanek med vzhodnimi in zapadnimi politiki, kjer je prišlo do sporazuma. Na tej konferenci je bilo sklenjeno premirje v Indokini. Sporazum je bil za Francoze dovolj časten, saj so obdržali vse, kar so še imeli in si izgovorili še nekaj pravic na ozemlju, ki ga je zasedel Ho Či Minh. — V Ženevi so se med drugim tudi prvikrat sestali zastopniki komunistične Kitajske, Vietminha in Amerike. Bili so prisotni, toda govorili med seboj niso.

Krčevita borba za organiziranje vojaške skupnosti zapadne Evrope

Že v Ženevi je francoskega zunanjega ministra Bidault-ja nadomestil Mendes-France. Takrat nikdo ni slutil, kakšne sijajne diplomatske sposobnosti in kakšno energijo in vztrajnost ima ta politik. V prvih tednih je vzbujal vtis, da ima nekakšne tajne dogovore s Sovjeti, saj je v Bruslju odklonil sprejem zapadne Nemčije v Evropsko obrambno zvezo in jo v imenu Francije kot tako sploh odklonil. Takrat je deževalo očitkov na račun Francije. Sledila je londonska konferenca in Mendes-France je prišel s predlogi, ki so bili po dolgih nadaljnjih pogajanjih sprejeti kot podlaga za sprejem Zapadne Nemčije kot oborožene države v „Zapadnoevropsko unijo".

Sovjetska zveza je z vsemi diplomatskimi in političnimi sredstvi skušala preprečiti tak razvoj. Njeni najvidnejši državniki so dajali najpomirljivejše izjave in radio in časopisje sta govorila o nesmiselnosti zapadnega vojaškega bloka, ker tem državam s strani Vzhoda ne preti nobena nevarnost. Sledile pa so tudi prikrite grožnje: oborožitev Vzhodne Nemčije, nadaljnja zasedba Avstrije itd. Vsa diplomatska aktivnost je veljala Franciji oz. njenemu parlamentu, v katerem so bili nasprotniki nemške oborožitve v večini. Že dolge mesece prej se nobena francoska vlada ni upala predložiti parlamentu ratifikacije pogodbe o Evropski obrambni zvezi, šele Mendes-France je to tvegal. Njegov uspeh v Ženevi mu je prinesel doma veliko ugleda in vsak je vedel, da je edino on zmožen ukrotiti parlament.

V četrtek, 30. decembra, je francoska skupščina z 287 glasovi proti 260 odklonilnim odobrila sprejem Nemčije v Atlantsko zvezo, njeno oborožitev v okviru Zapadnoevropske unije ter sporazum o Posarju.

S tem sklepom se je končalo važno politično poglavje in šele zgodovina bo pokazala njegov pomen. Vse do zadnjega je bil izid negotov. V urah, ko je francoski parlament sličil bojišču, so bila vsa zunanja ministrstva po svetu „na nogah". Po objavljenem rezultatu so se množile izjave zadovoljstva v zapadnih prestolicah in obžalovanje ter pretnje z Vzhoda.

Pri vsem tem pa končno ni šlo praktično več za oborožitev ali neoborožitev Zapadne Nemčije, ker je ta praktično že v teku, temveč za to, ali bo Francija ostala v zapadni skupini ali ne.

Francosko-nemški odnosi z vsemi v tej zvezi visečimi političnimi vprašanji so bili nekakšna hrbtenica političnih dogajanj v Evropi in bodo tudi ostali. Poglejmo na kratko še po ostalih dogodkih iz preteklega leta:

Balkanska zveza in sporazum o Trstu

Jugoslovanska zunanja politika je zelo gibčna, hitra in preračunana. Sklenitev vojaške obrambne zveze s Turčijo in Grčijo je položaj Jugoslavije utrdila, ji posredno odprla vrata v Atlantsko zvezo, ne da bi jugoslovanska vlada morala sprejeti kake določene obveznosti ali se odreči svoji „lastni" politični liniji, ki stremi po neodvisni, srednji poti. Medtem ko se jugoslovanska poslaništva po državah Vzhodnega bloka odpirajo in se izmenjujejo miroljubne zdravice, hite jugoslovanski državniki poudarjati, da je za Jugoslavijo prijateljstvo z Zapadom zelo važno. Predsednik maršal Tito je sprejel mnogo visokih obiskov in sam obiskal zavezniške in prijateljske države. Za Grčijo in Turčijo se je podal zdaj v Indijo kot gost indijske vlade, ki mu je priredila veličasten sprejem. Iz političnih izjav, katere sta dala Nehru in Tito, je povzeti, da se oba državnika zavzameta za „koeksistenco", sožitje med komunističnim in kapitalističnim svetom, ker da je edino po tej poti mogoče preprečiti katastrofalno vojno. Ne glede na te izjave pa je dejstvo, da „koeksistenca" že obstaja, saj so to dokazali izidi vojn na Koreji in v Indokini, kjer je sporazum končal krvavo obračunavanje. Sožitje dveh tako različnih gospodarskih in političnih družabnih sistemov pa pomeni nadaljevanje tekmovanja.

Kmalu po podpisu balkanskega sporazuma je prišlo do ureditve glede Trsta. Mesto je dobila Italija. Slovenski manjšini je zagotovljena enakopravnost in do sedaj ni mogoče reči, da bi nova italijanska uprava prelomila besedo. Med Jugoslavijo in Italijo se sklepajo trgovski in kulturni sporazumi, nevarna trenja so prenehala, politično obzorje daje mnogo upanj na uspešno „koeksistenco" tudi v tem delu sveta.

Še mnogo drugih znakov je, da se državniki zavedajo, da je mir zlato in sovraštvo poguba. Japonci sklepajo s Kitajci gospodarske pogodbe, Kitajci rdečega Pekinga bi želeli razgovore z Washingtonom, generalni tajnik Organizacije združenih narodov v Pekingu previdno posreduje.

In če so glasovi iz komunističnega sveta zdaj spravljivejši, je to nedvomno posledica močne gospodarske in vojaške moči, povezane z idejo krščanstva in demokracije Zapada. Vojne ne sme biti, toda tekmovanje se nadaljuje. Ne orožje, pravičnost in plemenita misel naj zmagata.

. . . in pri nas v Avstriji

V splošnem sta bila pretekla tedna zelo mirna. Božični prazniki so narekovali mir. V Avstriji je bilo na političnem obzorju res mirno, ne tako kot v Franciji, kjer so bili v parlamentu ravno v tem svetem času najhujši boji po vojni za ratifikacijo Pariških dogovorov glede Zapadne Nemčije.

Zelo blažilno je vplival v Avstriji in tudi po ostalem svetu sklep vlade v Bonnu, da s posebno postavo preklicuje

zakon o priključitvi Avstrije.

Po predpisih te postave nihče več ne more imeti — kot je odločilo svoj čas nemško vrhovno sodišče — nemškega državljanstva na podlagi svoječasne aneksije Avstrije po Nemčiji. Vsak Avstrijec pa, ki živi od leta 1945 v Nemčiji, dobi državljanstvo avtomatično s tem, da formalno optira.

Sovjeti

so zadnje čase precej glasno govorili o tem, da se v Avstriji pripravlja „duhovni Anschluss". Očitki so bili namenjeni predvsem Amerikancem, češ da ti tak razvoj podpirajo. Trdili so, da Amerikanci vzdržujejo svoje vojaške postojanke v francoski coni in da to kaže na to, da hočejo zapadno Avstrijo strniti v neko celoto, da bi jim služila za bazo, kakor je to bilo svoj čas v Nemčji z znano „Bi-cono". Pravijo, da to samo lahko dovede do razdelitve Avstrije, kot se je to zgodilo v Nemčiji.

Nenadoma so Sovjeti dobili za svoje trditve tako rekoč podporo celo od avstrijskega

podpredsednika vlade Schärfa.

Ta je na zasedanju generalnega sveta socialistične internacionale v Amsterdamu izjavil, da se nagiba OeVP k tendencam, ki pospešujejo razdelitev Avstrije na način, kot se je to zgodilo v Nemčiji. Zaradi te izjave je prišlo še pred božičem do napetosti med OeVP in SPOe in kancler inž. Raab je Schärfa ostro zavrnil, češ da mu je padel v hrbet, ko je bil on v Ameriki in je šlo za važne skupne državne interese.

Dne 23. decembra 1954 je celovška „Neue Zeit" prinesla članek šefa socialistične stranke na Koroškem g. F. Wedeniga, ki je pomirljivo govoril

o šolskem vprašanju.

Tam pove, da je treba vprašanje stvarno rešiti brez nezdrave polemike. — Čudno je le, kako je v kratkem času moglo priti do tako nasprotnih stališč v istem listu. Nam Slovencem gre čisto gotovo za stvarno razpravljanje in za to, da zmaga pravica in zdrava pamet, ne pa visokoleteče nacionalistične fraze nestrpnežev. Prvič ni vsak titovec, ki govori o dvojezičnem šolstvu, drugič pa smo polnopravni avstrijski državljani, do katerih ima Avstrija določene dolžnosti in nam zaradi tega nihče ne sme po stari praksi klicati „Horuck über den Loibl!"

Končno je — če spregledamo še trenje med OeVP in SPOe v Nižji Avstriji, kjer so si še v laseh zaradi stolčkov v deželni vladi — na splošno vladal božični mir. Želimo, da bi obveljal vse leto in bi se udomačil predvsem tudi v odnosih pristojnih organov za nas Slovence.

Slovenci v Holandiji

Odbor zveze slov. kat. društev sv. Barbare v Limburgu je poslal za začetek leta vsem v Holandiji živečim Slovencem pismo, v katerem jih poziva k enotnosti v borbi za verske in narodne pravice. Pismo, ki je zelo aktualno, tu prinašamo.

V težkih časih živimo. Zaskrbljeni gledamo v bodočnost. Na svetovnem obzorju grozijo temni oblaki. Nam pa, ki živimo v Holandiji, preti nevarnost, da nam cerkvene oblasti ne bodo več priznale pravice imeti svojega slovenskega duhovnika. Te oblasti so mnenja, da bivamo že zadosti dolgo v Holandiji, da zato dovolj obvladamo holandski jezik in zato ne potrebujemo več slovenskega duhovnika, ki bi nas obiskoval v bolezni, stal ob strani ob smrtni uri, ki bi opravljal sv. maše in pridigal v slovenskem jeziku, ki bi nam nudil priliko za spoved v materinem jeziku in ki bi nam stal v vseh zadevah in težavah ob strani kakor doslej.

Vsa naša katoliška društva so poslala ljubljanskemu škofu prezv. g. dr. G. Rožmanu, ki biva sedaj v USA, prošnjo, da bi on posredoval za nas na škofiji v Roermondu, če bi bilo pa to posredovanje brez uspeha, naj predloži našo prošnjo sv. očetu v Rimu. Zbrali smo tudi podpise naših rojakov v Limburgu. Velika večina je podpisala gornjo prošnjo, ki bo tudi odposlana slovenskemu g. škofu.

Rojaki! Izvojevati moramo naše pravice! To je naša častna naloga! Mi hočemo ostati zvesti katoliški veri in sveti Cerkvi, našim katoliškim navadam in slovenski katoliški tradiciji, a častiti hočemo Boga in Marijo, Kraljico slovenskega naroda, v našem dragem materinem jeziku. Vemo, da četrta božja zapoved ne zapoveduje le spoštovanje očeta in matere, ampak tudi spoštovanje in ljubezen do domovine, do materinega jezika. Zato hočemo ostati zvesti tudi svoji domovini, svojemu narodu. Slovenci hočemo ostati do konca svojega življenja.

Večji del in najlepša leta našega življenja smo preživeli v Holandiji. Tu smo pod zemljo pustili svoje najboljše moči, tu smo se izgarali, z našim znojem in našimi žulji smo pomagali dvigati blagostanje te dežele. Postarali smo se pri tem, več ali manj smo telesno izčrpani, mnogi izmed nas so si nakopali v jami bolezen, poleg tega životarimo ob skromni pokojnini. Mesec za mesecem se redčijo naše vrste, enega rojaka za drugim spremljamo k večnemu počitku v tuji zemlji.

Ali ne smemo ob vsem tem pričakovati, da bo cerkvena oblast upoštevala naše želje? Ali nismo pridobili zadosti zaslug za Holandijo z našim zvestim delom? Ali nas hočejo z vso silo na stara leta potujčiti, potem ko smo imeli 28 let in še več svojega duhovnika? Naj bodo zadovoljni s tem, da nam bodo potujčili večino naše mladine, nam naj pa privoščijo vsaj še teh par let, ki so nam še usojena na zemlji, svojega duhovnika, ki bo molil z nami v materinem jeziku!

Rojaki! Bolj kakor kdajkoli je potrebno, da smo sedaj trdni, neomajni, edini v borbi, vsi močno povezani v društvih sv. Barbare v borbi za naše pravice!

SLOVENCI
doma in po svetu

SLOVENIJA

Slovenska filharmonija v Ljubljani je nastopila v zadnjem času z dvema simfoničnima koncertoma. Pri prvem je podal dirigent Robert Schollum za uvod Debussyjevo „Favnovo popoldne", višek je dosegel z Bartokovim „Koncertom za violino in orkester", pri katerem je kot solistka nastopila Jelka Stanič - Krekova in dobila tudi priznanje za izredno umetniško podajanje, enako tudi dirigent; koncert je bil lepo zaključen z Mendelsohnovo „Italijansko simfonijo". Drugi, mladinski simfonični koncert je dirigiral Zvonimir Ciglič, ki je že deloval pri sarajevski operi. Koncert se je začel z Bachovim „Preludijem in fugo", sledil je Webrov „Concertino" s klarinetistom prof. Gunzkom in zaključil je koncert Ducasov „Črnošolec".

Mestno gledališče v Ljubljani je uprizorilo delo Kristine Brenkove „Najlepša roža". Pisateljica je vzela za osnovno misel te mladinske igre korejsko pripovedko „Sim Čen", katere velika prednost je lepa ideja o poplačani dobroti. Delo je režiral France Presetnik.

Meteorološki observatorij na Kredarici je najvišja meteorološka postaja v Jugoslaviji. Z opazovanji so pričeli 1. avgusta, s 1. januarjem pa se je vključila v mednarodno meteorološko službo.

Slovenec Dolinar je dosegel prvo mesto pri drž. prvenstvu namiznega tenisa v Jugoslaviji. Najhujšega konkurenta Harangozo je premagal s 3 : 1 in ga tako odrinil na tretjo mesto.

KANADA

V Torontu so pred kratkim priredili zelo uspelo „Slovensko kulturno manifestacijo". Zlasti je zbudila pozornost razstava, ki je lepo pokazala razvoj slovenskega slovstva, slovensko umetnost in ročna in praktična dela. To je bila res lepa manifestacija slovenskega imena in delovanja in zanimanje med domačimi je bilo veliko. Ženski svet si je zlasti ogledoval slovenske narodne noše; izrazili so tudi željo po receptu za pripravo slovenske potice, ki je za Amerikance nekaj nepoznanega.

ZDRUŽENE DRŽAVE

V Slovenskem narodnem domu v Clevelandu so priredili „Slehernika" in ga malo pred božičem prav lepo podali. Igro, ki je zlasti za adventni čas zelo primerna, je režiral in igral naslovno vlogo že iz Ljubljane in Trsta znani igralec J. Dovjak.

Kako so nastali Slovani

Če pomislimo na vse zgodovinske narode starega veka, na Egipčane, Babilonce, Asirce itd., moramo često priznati, da ne vemo ničesar o njihovem izvoru. Svetopisemska zgodba o gradnji babilonskega stolpa je vse, kar je ostalo za poznejši razvoj. In klasične pripovedke o knezu Eneju, kako beži pred svojimi ljudmi iz Troje, ki so jo Grki osvojili, preko morja in dobi začasno zavetišče pri afriški kraljici Dido, dokler ne pride v srednjeitalijansko pokrajino Latium, kjer sta kasneje zgradila brata Romul in Rem mesto Rim, vse te so prav tako negotove kot v Grčiji tradicija Argonavtov, ki so z ladjo „Argo" napravili velika junaštva v Črnem morju: vse so samo pripovedke brez jasnega jedra.

Kako pa je z Germani in Slovani? Tu pa nimamo niti temnih namigov pripovedk in do prve zgodovinske preteklosti teh velikih narodov si ne vemo pomoči; zgodovinska spričevala Zapada nas puste popolnoma na cedilu in to, kar n. pr. pripoveduje Herodot, je le mitos, pravljica.

Zato moramo pozdraviti delo, ki rešuje ta dozdevno nerešljiv problem in pojasnjuje našo slovansko prazgodovino, delo ki ga je napisal docent graške univerze prof. Karl Treimer. Pred kratkim je on namreč izdal na Dunaju pri Gerold & Co. knjigo „Ethnogenese der Slaven", ki daje na ta vprašanja kot: kje, kdaj in kako so nastali predniki Slovanov — jasen odgovor. Po tem je odločilna prav dežela zlatega runa, ki so ga dobili Argonavti v Črnem morju s pomočjo kolhijske svečnice Medeje in ki je igralo precejšnjo vlogo v stari Avstriji pri Habsburžanih in tako tudi istočasno za izvor Slovanov.

V bližini antične Kólhide ob Črnem morju, ki se imenuje danes Georgija, je bila nekoč, in sicer na meji Armenije, velika država, katere prebivalci so imeli hude boje z Asirci in so zapustili velike napise, ki pričajo o slavi kraljev Argišti, Sarduri i. dr. in slavijo moč dežele Urartu.

Kot je znano, je Asirce podvrgel staroperzijski kralj Kiros (Cir) — s pomočjo Judov — in od tega slavnega časa je ostalo tudi v Perziji mnogo zmagoslavnih napisov starih vladarjev. Vprav ti zgodovinski spomeniki so tisti, ki jih uporablja prof. Treimer, ker ti nudijo, pa četudi podatki v teh ne veljajo naravnost za stare Slovane, mnogo oprijemljivih točk, ki osvetlijo tudi slovansko prazgodovino. Če ni nobenih zgodovinskih podatkov od narodov, ki niso poznali pisave, pa so ohranili kot v kakem zgodovinskem arhivu neprecenljive priče v svojem narodnostnem jeziku.

V slovanskih jezikih je beseda **kralj** zgodovinska priča za Karolinge, za **Karla** Velikega, pravtako kot v nemščini **Kaiser** za spopad Germanov s **Cezarjem** na Renu. V pontsko-iranskih zgodovinskih dokumentih (Pontus = Črno morje) se pojavijo večkrat izrazi, ki so tudi v jezikovnem zakladu slovanskih narodov, in starogrški spomeniki o mestih ob Črnem morju to še povečajo. Če se vprašamo, kateri sosed je mogel dati Slovanom osnovne pojme kot **konj, kopje, meč,** ne bomo dosti zgrešili, če napravimo za to odgovoren slavni narod Skitov v Južni Rusiji. Ta narod je svoj čas odbil v hudih bojih napad Perzijcev, je ohranil skoraj do Kristusovega rojstva samostojnost in njegova sorodnost s kavkaškimi narodi je razvidna iz jezikovnih spomenikov.

V slovanskih jezikih je cela vrsta besed, ki jih ne pozna noben sorodni jezik in je bilo doslej neznano, od kod izvirajo, kot n. pr. **burja, glagoliti** (govoriti), **hraber, kupiti, leteti, moliti** se (moliti), **reka, snaha, šetati** (sprehajati se), **téme, zvezda** i. dr. To so oznake za domače in druge živali, za rastline, kovine in minerale, za hišo, bogove, narode, osebe itd. Prof. Treimer jih pojasni zelo razumljivo s pomočjo skitskega, urartajskega, elamijskega in drugih jezikov Kavkaza: **baran, golob, kobila, konj, kuna, opica, pes** — imena rib kot **krap** in **postorov** (postrv) poleg **žabe** kažejo na to, da so bile reke odločujoče za stik; ker je pa **krap** pontiška riba, morajo biti to reke, ki tečejo v Črno morje; **grah, grózd, kruša, malina, oreh, žito** kažejo na že od nekdaj visoko razvito poljedelstvo pontijskih Skitov; **kamen, med, olovo** (svinec), **srebro, železo** na rudnike in trgovino; **buda, haloga** ([cerkveno slovansko] = plot), **kalupa** (češko: chalupa = borna koča), **hram** (šotor) na tehniško znanje; **bes,** boginja **Lada** (boginja rodovitnosti) na verske vplive; **človek, hlap, otec, pahole** (poljsko pachole = hlapec), **teta** na sociološki vpliv. Ime naroda **Dulebi,** ki se pojavi v zgodnjem srednjem veku na južnoruski obali, je pojasnjen kot „Dolenci"; svoj čas so bili staroslovenski **Dulebi** tudi pri Radgoni.

Pri reševanju teh problemov se prof. Treimer večkrat strinja z ljubljanskim profesorjem Oštirjem, katerega je tudi energično branil pred umrlim Dunajčanom Joklom.

O izvoru germanskih narodov se manj govori. Očividno je rešitev težja, ker tu orientalski viri odpovedó. Več je čuti o Albancih, katerim se pripisuje lepa prazgodovinska preteklost. O izvoru starih Slovanov pa bomo še poročali.

Vohunske šole v Vzhodni Nemčiji

V Vzhodni Nemčiji deluje zdaj cela vrsta vohunskih šol, v katerih pripravljajo primerne mlade ljudi za vohunski poklic. Poleg tega sta v njih glavna učna predmeta sabotaža in partizansko vojskovanje.

Vse te šole so tajne, vendar se je že zvedelo, kje so ter kdo uči na njih in kaj. Vse so pod nadzorstvom vzhodnonemškega ministra za državno varnost in poveljnika tajne policije. Med učitelji in instruktorji pa so člani sovjetske tajne policije MVD in visoki funkcionarji vzhodnonemške komunistične stranke. Učence skrbno izbirajo izmed članov vzhodnonemške državne mladinske organizacije FDJ (Freie Deutsche Jugend).

Wollweber vodi sam dva tečaja na posebni šoli v Hartensteinu na Saškem, za kar je dovolj usposobljen. Po prvi svetovni vojni se je izvežbal za sabotažno delovanje v Sovjetski zvezi. Tik pred drugo svetovno vojno je načeloval organizacijskemu oddelku „zahodnega biroja" Kominterne s sedežem v Kopenhagenu. Po izbruhu vojne je prenesel sedež organizacije na Švedsko, a leta 1941 ga je švedska policija zaradi „nasilnega delovanja" zaprla in obsojen je bil na tri leta zapora. Moskva je hotela, da bi ga zamenjali za nekega drugega ujetnika v njenih rokah, češ da je sovjetski državljan, kar pa je Švedska odklonila. Po prestani kazni pa je takoj odpotoval v Moskvo. Po vojni je postal podravnatelj vse organizacije za upravo vodnih poti in plovbe v Vzhodni Nemčiji, pozneje pa minister za prevoze. Glavna njegova naloga pa je bila tihotapiti orožje komunističnim organizacijam v drugih državah. Na šoli v Hartensteinu predava o svojih izkušnjah pri ilegalnem delu za Kominterno, na drugem istočasnem tečaju pa o „življenjskem zakonu ilegalnosti", pri čemer predvsem poudarja komunistične teorijo, da namen posvečuje sredstva. Šolo vodi stari komunist Herbert Görner. Poleg Wollweberja pa predavata še sovjetski polkovnik A. I. Jesupov in Richard Stahlmann, ki je prej tudi sodeloval v vohunski mreži na Švedskem. Ta predava predvsem o delovanju vohunskega omrežja. Da je poznejše delovanje učencev v teh šolah namenjeno za ilegalno dejavnost v Zahodni Nemčiji, je razvidno tudi iz naziva nekega drugega predmeta, namreč „Kako se je ravnati po aretaciji v Zahodni Nemčiji?" Poleg tega predavajo na šoli v Hartensteinu še o izkušnjah sovjetskega partizanskega boja, o strategiji in taktiki, o organih državne varnosti, o zahodnonemških sodiščih in pravu, o tvarinah za kemično vojskovanje in njihovi uporabi in o tujih tajnih obveščevalnih službah. Ta predmet poučuje major sovjetske tajne policije Glavinyi.

Celo leto traja tečaj na šoli, ki je nastanjena v nekdanjem poletnem bivališču Hitlerjevega propagandnega ministra Goebbelsa, severno od jezera Wandlitzsee. Tečaja se udeležuje do sto gojencev. Tudi tu je med predavatelji častnik sovjetske tajne policije, kapetan B. Svontkin. Nekateri drugi predavatelji pa so se izvežbali v centralni vohunski šoli v Moskvi. Poleg drugih predmetov poučujejo predvsem tehniko sabotaže v sovražnem zaledju. Kapetan Svontkin pa predava o taktiki partizanskega vojskovanja.

Tretja vohunska šola je v Prierosu blizu Berlina, v nekdanji pomorski šoli Hitlerjeve mladine. Tečajev na tej šoli se udeležuje po 50 mladincev, ki so določeni za vohunsko in sabotažno delovanje v Zahodni Nemčiji. Na njej poučujejo o policijski organizaciji v Zahodni Nemčiji, o tehniki oboroženega upora, o stanju v zahodnonemških mladinskih organizacijah, o delovanju komunistične mladinske organizacije v Zahodni Nemčiji, o osnovah sovjetske partizanske taktike in podobno.

Drugi vohunski šoli sta v Gross-Doellnu severnovzhodno od Berlina in v Ladeboju na obali Baltskega morja. V Ladeboju vežbajo ljudi, ki naj bi vodili vohunsko in prevratno delovanje v skandinavskih državah. Značilno je, da je ta šola prav nasproti južnemu koncu Švedske. Tudi na njej poučuje polkovnik Jesupov, med ostalimi predavatelji pa so nekateri stari sodelavci Wollweberja iz časa, ko je „deloval" v Skandinaviji, in izkušeni sodelavci sovjetske tajne policije na tujih tleh. V Ladeboju uče gojence, kako se vtihotaplja in nalaga strelivo na ladje in kako se minirajo pristaniške naprave in sabotirajo prevozi vseh vrst.

Omenjene šole so namenjene v glavnem mladim moškim. Mlade vohunke pa vežbajo za posebne naloge na vohunski šoli v Karlsdorfu pri Berlinu.

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

KOROŠKI SLOVENCI

(20. nadaljevanje)

XIV.

KOROŠKI SLOVENCI V VISOKEM SREDNJEM VEKU

Pri visokih cerkv. dostojanstvenikih so začeli v poznem srednjem veku posvetni interesi le prepogosto prevladovati nad verskimi in cerkvenimi, zato so se salzburški nadškofje tudi dolgo branili ustanoviti prepotrebno škofijo za Koroško, a ko je bila ustanovljena krška in za njo še lavantinska, sta ostali obe tako majhni in tako nesamostojni, da so imeli salzburški nadškofje še nadalje trajno skoro vso cerkveno oblast nad vsem ozemljem severno od Drave. Čeprav je bilo zlasti v XIII. stol. ustanovljenih precej novih vikariatov, so ostali dušnopastirski okoliši vendarle navadno še vedno tako obsežni, da je bilo kako uspešnejše dušno pastirstvo skoro nemogoče. Razen tega so oddajali cerkveni poglavarji in svetni velikaši, ki so imeli tedaj večkrat še odločilno besedo pri podeljevanju cerkvenih služb, vse boljše župnije tujcem (ne le Nemcem in Italijanom, temveč včasih celo Francozom i. dr.) in navadno seveda tudi plemičem, ki so pa pobirali le dohodke svojih služb, a za dušnopastirske posle so najemali beraško plačane in nezadostno izobražene vikarje in pomočnike. Tako je ostalo naše ljudstvo pač ves čas globoko verno, kar nam dokazujejo zlasti naše narodne pesmi iz tiste dobe, toda versko večkrat čisto nezadostno poučeno. Glede na vse to so se ohranili med njimi še prav do XIV. stol. močni sledovi poganstva in plodna tla so našle tudi razne krivoverske ločine (med koroškimi Slovenci zlasti bogomili ali patareni).

Najlepše priče za to duhovno življenje tedanjih Slovencev nam nudijo številne kolednice s starimi poganskimi jedri, a prilagodene novemu krščanskemu bogoslužju in ki se deloma pojo še dandanes med koroškimi Slovenci. Med take kolednice in obredne pesmi iz zgodnjega srednjega veka spadajo n. pr. „Iz keliha so zrasle rožice tri", „Stoji ravno polje", „Ptica poje o pšeničnem klasu in sladkem vincu" i. dr. Stare slovenske bajke so se v tej dobi spreminjale v krščanske legende (n. pr. „Sv. Barbara v ječo vržena"). Kako čisto ločeno duhovno življenje od nemškega je živel koroški Slovenec v zgodnjem in visokem srednjem veku, nam zgovorno priča dejstvo, da ni opaziti prav nobenega nemškega vpliva celo na tedanje slovenske pripovedne narodne pesmi, pač pa pogosto jako močan hrvatsko-srbski vpliv, kar ravno dokazuje trajno duhovno povezavo koroških Slovencev z njih rojaki proti jugovzhodu, ne pa proti nemškemu severu. Pač so pa povzeli časih nekatere take obče jugoslovanske snovi še Nemci (n. pr. osrednji motiv „Meljavšice"). Iz visokega srednjega veka imamo med koroškimi Slovenci tudi polno Marijinih in drugih molitvenih obrazcev v obliki pesmic, ki so znane tudi po ostali Sloveniji. Podobno je tudi s pripovednimi pesmimi.

Skoro samo po sebi je razumevno, da bi prvi salzburški misijonarji nikakor ne mogli dosegati tako lepih uspehov, ako ne bi govorili ljudstvu v njegovem narodnem jeziku. V tej zvezi so morali potem nastati že v VIII. stol. tudi slovenski obrazci za najnujnejše molitve za vernike, a za misijonarje, ki niso bili popolnoma zmožni slovenščine, tudi za njih pridige. Naš književni zgodovinar in koroški rojak prof. dr. Iv. Grafenauer zastopa jako verjetno mnenje, da so take obrazce že tedaj tudi zapisovali. Ti zapiski so se v teku tolikih stoletij seveda porazgubili, toda osnove za take obrazce so po vsej priliki prešle z misijonarji iz Karantanije tudi v Panonijo in od tam po sv. Cirilu in Metodu v staro cerkvenoslovansko slovstvo ostalih Slovanov. Tako naj bi uživala ravno koroška Slovenija to izredno čast, da je bila nekaka zibelka staroslovanskega cerkvenega slovstva.

L. 1807 so res odkrili v Freisingenu na Bavarskem na koncu neke srednjeveške knjige (sedaj je ta shranjena v državni knjižici v Münchenu) privezan rokopis treh takih obrazcev in sicer za splošno izpoved po pridigi, za pridigo o grehu in pokori in še drug obrazec za splošno izpoved. Učenjaki so potem po natančnih proučevanjih dognali, da so bili to zapiski dveh različnih nemških misijonarjev, napisani v zadnjih desetletjih X. stol. v okolišu Lurnskega polja na Zgornjem Koroškem, ki je bilo tedaj še slovensko in to v tedanji govorici koroških Slovencev. To so takozvani znameniti „Brižinski (ali freisinški) spomeniki", ki predstavljajo najstarejši, v latinici pisan spomenik vseh slovanskih narodov in pomenjajo neprecenljivi in edinstveni vir za poznavanje stare slovenščine in izrečno še koroških slovenskih narečij. Tako gre torej vendarle ravno koroškim Slovencem ta častna prednost, da izvira z njih ozemlja najstarejši tak slovanski rokopis, ki ga pozna znanost do današnjega dne.

Jako zgodaj je pa nastopila v Cerkvi v jezikovnem pogledu temeljita sprememba. Že cesar Karel Veliki je v smislu Bonifacijevih statutov strogo ukazal, da mora moliti tudi ljudstvo očenaš, vero in „slavo" v latinščini ter peti v cerkvi le latinske pesmi in isto je določila l. 799 tudi salzburška cerkvena sinoda. Razumljivo je, da je bilo to v praksi skoro neizvedljivo, ker ljudstvo pač ni razumelo latinščine. Misijonarji so bili radi ali neradi prisiljeni, ako so hoteli doseči sploh kak uspeh, posluževati se tudi živega ljudskega jezika in ravno iz te potrebe so nastali tudi zgoraj navedeni Brižinski spomeniki. Toda čim bolj se je krščanstvo med Slovenci utrjevalo in čim bolj se je veljava slovenščine umikala iz javnega življenja, tem manj so tudi cerkveni krogi čutili potrebo po upoštevanju slovenščine. Kolikor so se še nadalje morali ozirati tudi na žive jezike, to ni bila slovenščina, ki je navadno niti sami niso znali, temveč nemščina. Tako je zavladala v slovenski Koroški tudi v cerkvah poleg latinščine do neke mere samo še nemščina, a slovenščina je vsaj na splošno skoro čisto izginila, razen tam, kjer je kak nižji duhovnik znal kolikor toliko tudi slovensko, a boj, ki sta ga vodila v IX. stol. v velikomoravski državi za slovensko bogoslužje sv. Ciril in Metod, v Karantanijo sploh ni segel. Navzlic tem oviram je pa vendarle verjetno, da se je uveljavilo med ljudstvom že v X. stol. vsaj slovensko besedilo za očenaš in vero, niso pa seveda mogli nastati še nadaljnji slovenski zapiski, zlasti ker so bili tudi vsi samostani, kjer se je v teh časih skoro edino gojila pisana beseda, bolj ali manj tuji našemu ljudstvu. Enako je bilo v vsem srednjem veku tuje ali vsaj čisto odtujeno slovenskemu kmečkemu ljudstvu tudi vse izobraženo meščanstvo ter je tvorilo s tem pravo oviro za kakršno koli uveljavljenje slovenščine, dočim so lahko nastali pri drugih večjih narodih ravno v samostanih in v mestih prvi književni spomeniki dotičnih narodov. Ohranjenih nam je pa v bratovščinski knjigi šentpetrskega samostana v Salzburgu in v raznih tedanjih listinah mnogo prelepih staroslovenskih imen iz visokega srednjega veka, kajti današnja „mednarodna" krstna imena so prišla tudi pri nas v splošno navado šele v poznem srednjem veku.

(Dalje prihodnjič).

Pri nas na Koroškem

CELOVEC

Vsako nedeljo in praznik je v stari bogoslovni cerkvi v Priesterhausgasse nedeljska služba božja ob pol 9. uri.

DOBRLA VES

Farna mladina je priredila na Štefanovo v župnijski dvorani lepo igro v štirih dejanjih: Marijino znamenje v gozdu. Primerna je ta igra k sklepu Marijinega leta. Igra nam kaže, kako nas Marija vodi in varuje v življenju, če v Njo zaupamo in prihitimo v stiskah k svoji najboljši materi. Igralci so lepo podali vloge, med odmori so navzoči skupno prepevali božične pesmi.

*

Po dolgem bolehanju je umrl Jožef Mohar pd. Kancijan v Dobrli vesi. Pokojni je bil dober sosed in skrben gospodar. Ni se sramoval materine besede, zagovarjal je pravico in resnico. Bil je odbornik tukajšnje slovenske hranilnice, ki je v težkih letih kmetom veliko pomagala. Dobro pripravljen je odšel v večnost. Družini naše sožalje.

VABILO

Farna mladina v Dobrli vesi ponovi v nedeljo, 9. januarja 1955, na praznik svete Družine popoldne po blagoslovu ob 3. uri v župnijski dvorani igro v štirih dejanjih:

MARIJINO ZNAMENJE V GOZDU

in vabi k številni udeležbi.

ŠKOFIČE

Božiček je pri nas pregledal in prelistal župnijske knjige. Krste je našel le štiri označene. Šornova Mici je prinesla Bertijevega Gregija. Kramarjeva Mici pa Foltija, da so ga oblili s krstno vodo. Hvačeva Mici je poslala Nežijo, da so Milijo sprejeli v občestvo svetnikov. Začudil pa se je, ko je bral, da so iz precej oddaljenega Egipta — iz Kaira — prinesli h krstu Rudija Potučnikove Betije. Od g. župnika pa je dobil pojasnilo, da je bilo v Celovcu še 12 + 7 Škofčanov krščenih. „Izumrli še ne boste," je pripomnil. Prav bi bilo, da bi si občina preskrbela iz svoje srede tudi babice. Kakor smo že slišali, se pripravlja oblast, da prezida šolo. Življenje je močnejše od bele žene: 23 : 8. Božiček je bil kar zadovoljen in je pripomnil: „Kar prav, da bo z novim letom krušni očka poplačal to zvestobo stanu in državi.

Ko je pogledal v poročno knjigo, pa si je moral brisati očala: kaj, kaj, 11 porok! To se pa v sto letih le parkrat primeri, kaj!? Kar dve v eni hiši, prav, prav! In naslednji! Celo en dr. profesor je zašel v Škofiče in si izbral učiteljico Gildo Pellosch. Hojovcev Janko pa je peljal pred oltar Donižovo Micijo. Vidiš, vidiš, je rekel, to napravi ta stalna hoja na Turje. Pa so Klepčani tudi pridno prispevali k Škofiškim zvonovom. In tu glej na strani 120: Hribernikov Waltej, ta trezna modra glavica si je omislil Lenijo Sumper iz Dulj. In kaj beremo tu: Klemenc Francej se je oženil doma z Marjeto Jurič, čeravno dela pri „Pilijih". In na strani 121: Glej Travdijo Jäger, kako srečna je, da je dobila pridnega Tirolca za moža, No kar prav, da je tudi Albej Predacher pokazal pot Tomanu. Bo moral veliko moliti. Pa to mi ni treba še posebno poudariti, da se je Oranova Trezej podala v Diščice. Obilo božjega blagoslova vsem v novem stanu!

Ker se ni še mračilo in ker je zunaj rosilo, se Božičku nič ni mudilo; pogledal je tudi še v mrliške knjige. Pokazal je na latinske označbe: kar trikrat berem: repentina mors... nenadna smrt. Koliko dušnega in telesnega gorja in trpljenja vsebujeta ti besedi. Je pa le malo bolje kot lani, ko berem še vedno 4 krat: non previsi... ni bil previden s sv. zakramenti. In takoj dostavi: upajmo, da bodo novi blagoslovljeni zvonovi prodrli v srce vernikov. Potem pregleda imena in letnice. Kar 4 nad 80 let, eden nad 70 let, en sam otrok. Kapinja 86 let. Koliko otrok je vzgojila in ti so ji zares vračali ljubezen za ljubezen. Najbolj pa še Neža. Bog daj, da jo bo Fric ubogal in izpolnil najsrčnejše želje rajnke. Kot blisk iz jasnega neba pa je bila motorna nesreča Slavke Miškulnik za bližnjo in daljno okolico. Ogromni pogreb in zlasti nagrobni govor Janšja so pričali o tem. 72 letni Luka Struckl pač gotovo ni mislil, da bo on prej odpotoval kot bolehajoča žena. Bog jim daj večni mir in pokoj.

Ugotovil je še, da so Goričani letos močno posegli v denarnico. Napeljali so elektriko. Posijala je luč, ki posveti v vse kote. Sedaj bodo lahko napravili red in snago. Kot v Goričah pa je posvetila tudi na Mirišču, na Suhi, Pinjevasi in Rodi. Tako je sedaj vsa župnija „razsvetljena". O, da bi ravno tako prodrla luč sv. vere v srca, jih razsvetlila in ogrela... je vzdihnil Božiček. Veliko novih hišic je zrastlo med letom, veliko se popravljalo po večini ob nedeljah in praznikih. Kako naj počiva božji blagoslov nad takim početjem? Velike žrtve so doprinesli farani to leto: napeljava vode, električna luč in kar 5 zvonov. Marijino leto smo lepo zaključili s pétimi lavretanskimi litanijami. Svitne so prav dobro obiskane.

Neugnana zemlja se je hitro otresla prvega zimskega oblačila in izgleda, kot da bi bila vigred na pohodu. Toda dosledna je: kot je začela leto, tako ga tudi konča. Je gotovo začetek prve štiriletke. Krompirja je bilo komaj polovico kot navadno. Žita le malo. Sadja samo tu ali tam. Zato pa je bilo krme kot že desetletja ne. Bogu bodi zahvala za vse in upamo, da nam bo v novem letu bila srečnejša ura.

ŽELINJE

Kadarkoli srečam kje prijatelja ali znanca, ki mu je naš kraj znan, vedno slišimo vprašanja po novicah pri nas. Nič ni kaj slišati od vas, pravijo nekateri. Da se malo opravičimo in dokažemo, da se vendar tudi pri nas tu pa tam kaj gane, hočemo bralcem „Našega Tednika" povedati nekaj novic.

Sredi meseca novembra nas je obiskal naš rojak, preč. g. Poš — „Pintarjev gospod" mu pravimo po domače. Sicer pride večkrat med letom pogledat „hišico očetovo". Tokrat pa nas je razveselil z zanimivim predavanjem s skioptičnimi slikami o Sveti deželi. Pred letom dni je bil osebno v krajih, kjer je živel naš Gospod. Za ves trud, ki ga je imel v zvezi s tem predavanjem, smo mu iz srca hvaležni. Nič manj hvaležni pa smo gospodu nadučitelju, ki je za predavanje dal na razpolago šolski razred.

Na god našega cerkvenega patrona sv. Frančiška Ksaverja pa smo imeli celodnevno češčenje. Kot pripravo smo imeli na predvečer blagoslov. Nato nas je preč. g. župnik povabil v šolo, kjer smo videli krasen film - slike iz Marijinega življenja. Za to predstavo se moramo zahvaliti preč. g. Rovanu, ki se ni zbal dolge in slabe poti iz Škocijana do Želinj. Naj mu bosta Bog in sv. Frančišek plačnik za ves trud in žrtve. Drugi dan popoldne so bile sv. maše in pridige. Domačemu g. župniku sta prišla za ta dan na pomoč preč. g. prof. Miheličč in preč. g. župnik iz Šentjurja.

Marijino leto smo slovesno zaključili na praznik Brezmadežne z večerno sv. mašo in nato s procesijo z lučkami. Dekleta so nosila kip lurške Matere Božje in bandero nekdanje Marijine družbe. Procesija je bila dolga, kakršno vidimo le redkokdaj med letom. Molili smo rožni venec in prepevali Marijine pesmi. Slovesnost smo zaključili s petimi litanijami v čast Matere Božje. Pohvaliti moramo posebej može in fante, ki so se proti običajni navadi lepo priključili procesiji in vsaj za konec slovesnosti zasedli v cerkvi njim namenjene klopi, katere so žal čestokrat med sv. daritvijo bolj prazne.

Vsekakor je bila slovesnost prisrčna in uverjeni smo, da se je ozrla Marija na nas ter nam bo še v bodoče pomagala v naših stiskah in potrebah.

NONČA VAS

Ob Bistrici so si naši predniki postavili svojo vas. Morda je stala celo prej kot pa Pliberk. Medtem pa je steklo že mnogo vode po bistriški strugi. Ta naš potok še komaj zasluži svoje ime, ker namesto bistre vode priteče med nas samo še umazana mlaka, v kateri sta se umili tovarni Sorgendorf in Pliberk. Zato so bili že naši predniki primorani, da si napravijo lesen vodovod. Ker je bilo takrat hudo za denar, so si mogli vodo napeljati samo nekateri Pred 27 leti je tega zamenjal boljši, kateremu so se priključile vse hiše razen ene večje in dveh manjših.

Zadnja leta pa je Nonča vas močno narasla in še narašča. Tako smo bili malo v zadregi, kako naj odstopimo našim novim in starejšim sosedom to vsem za življenje nujno potrebno tekočino, ko je ob času suše že skoraj primanjkuje. Glasovi so bili vedno močnejši za izboljšanje in popravo.

Malo trda je šla za denar, zlasti ker se je ameriški stric naveličal deliti dolarje. Malo smo upali tudi na državno subvencijo. Po predlogu deželne vlade pa bi morali močno zvišati občinski davek.

Mi pa smo rekli: „Pomagaj si sam in ti bo tudi Bog pomagal". Vključili smo močan Trešlnov studenec, ki leži dosti visoko tudi za najvišje ležeče hiše. Položili smo debele cevi in zdaj že teče vodica v obilni meri vsem onim, ki so jo želeli, k nekaterim pa bo še pritekla.

ŽVABEK

Naša farna mladina je za sklep marijanskega leta priredila 12. decembra v svojem „Farnem domu" ganljivo igro „Dve materi". Igra je bila prav dobra. Gledalci so bili globoko ganjeni ob lepi vsebini in to tembolj, ker so jo igralke prav lepo izvedle. Ker so od več strani izrazili željo, da bi igro ponovili, je farna mladina tej želji ustregla in sicer v nedeljo 2. januarja ob pol 3. uri v „Farnem domu".

KNEŽA

Redko se kaj sliši od naše strani! Smo bolj skriti tam za Djekšami. Zima in mrzli veter sta nas pa za božič le našla. Na sveti večer pri polnočnici je bilo sicer lepo, a hudi mrzli veter bi nas domov gredé skoro zanesel tja proti Svinški planini.

Zato pa je bilo na Janževo bolj lepo, ko je bila pri nas lepa „ojset". Požarna bramba s Kneže je pospremila Ižakovo Sabino, hčer cerkvenega ključarja, ter ženina Antona Smucka, rodom z Djekš, k poročni sv. maši. Poročencema je lepo prepeval moški zbor pod vodstvom gospoda učitelja Lindla z Djekš. Ko so se gostje malo segreli pri Leitgebu in Schupancu, so se pri veseli gostiji na Ižakovem domu vrteli, da je bilo veselje. Mladima poročencema želimo: Bilo srečno!

J. S. Baar — Al. Nemec:

ZEMLJA IN LJUDJE

Roman

(99. nadaljevanje)

Bilo je dne 17. januarja v letu Gospodovem 1898., na dan sv. Antona puščavnika, ko je Cimbura jasno in določno začutil, da se bliža njegova zadnja ura.

„Pokliči Martina, dvignite me s postelje in me položite na golo zemljo," je še naročil ženi, potem pa se mu je zdelo, kakor da se je iz velike vode dvignila megla in se vila naokrog, tako je vse megleno videl, slišal in čutil okrog sebe. Ljudi, podobe, okno, vrata, strop in blagoslovljeno svečo, ki so mu jo prižgali in majcen zvonček, s katerim so zvonili, in dušeč, zadrževan jok.

„Kaj jočete," jim je še rekel s tihim in strogim glasom, „rožni venec molite — takoj, vsi in na glas molite!"

Šterba je začel moliti, drugi pa za njim.

Zmolili so že do skrivnosti „ki je za nas težki križ nesel", ko je starček malce dvignil glavo in rekel: „Pst — slišite? Zvoni! Z vsemi zvonovi zvoni — najbolj pa Lovrenc" — z roko si je segel na čelo, si odgrnil šop sivih las, kakor da bi svoje zgrbančeno čelo nastavil komu v poljub, v tem pa sta mu roka in glava omahnili, z usti je zahlipal — potem pa se ni več ganil.

V tem trenutku ga je objela in poljubila smrt.

*

Oblečen v praznično obleko, leži na mrtvaškem odru mrtvi preužitkar Jan Cimbura. V vsej hiši hodijo vsi po prstih in opravljajo tiho, nemo svoje delo. Vedo, da mrtvi, dokler je pod streho, vidi in sliši vse kakor živ, in verujejo, da bi ob hrupu dedek vstali in razgrajače pogubili.

Ženske mesijo in pečejo najprej „božji dar" za reveže, pečejo tudi štručke za prijatelje, ki bodo prišli na pogreb. Martin pa skrbi za dvor. Pogreb je v župnišču že naročil, bil je tudi v šoli in pri grobarju. Zdaj prihajajo gostje, prišel je mizar z lato, da vzame starcu mero za njegovo poslednjo obleko — rakev. Otroci prihajajo s podobico v roki, Martin jih sprejema in vodi k dedku in jih dviga, da bi ga mogli pokrižati, v blagoslovljeno vodo pomočiti šop klasov in starčka pokropiti in podobico nanj položiti. Večji vodijo manjše za roko, starši manjšim razlagajo: „Dedek ne dremljejo, ampak so umrli, odnesli jih bodo na pokopališče in položili v grob."

„Kaj pa če bi vendarle dremal?" si marsikateri misli in zaradi gotovosti pokliče: „Dedček, dedček, poldne je že odzvonilo, vstanite," toda dedek se ne gane, umrl je v resnici, resnično je umrl.

Dan je pozimi kratek kot zajčji rep, noč pa seženj dolga. Preden se obrneš, se zmrači, zvečer pa se pride od dedka poslavljat vsa občina. Pol občine danes zvečer, pol jutri. To bo slovesno, zato ker je pevec Štebra sorodnik, Verunko ima za ženo.

Glej, že se shajajo. Sosedje gredo prvi, sedejo in se postavijo k mrtvecu najbliže. Tu so vsi od številke ene do trideset, ostali pridejo jutri. Polna soba jih je. Ženske se gnetejo že kar v veži.

Šterba je začel z rožnim vencem, da bi se glasovi najprej izčistili in uravnovesili. Ko je odmolil, se je odkašljal, prijel visoko in zapel:

Človek, semkaj obrni oči,
in občina je poprijela:
v mene, mrliča, pogled upri!

Ženske pa dodajo:

Takšen, kakršen si ti sedaj,
sem bil tudi jaz nekdaj.

Glasovi se zvrstijo na visoke in nizke in drugo kitico pojo že lepo dvoglasno:

Moč, lepota in mladost,
a zdaj sem — prah, pepel in kost;
za moje truplo se tepo
živad vsa, črvi in ga žro.

V tretji kitici se že čuti čustvo, ubrani glasovi so se umirili, ne silijo drug čez drugega, ampak se lepo prepletajo in pojo:

Po smrti več razločka ni,
pod rušo smo enaki vsi,
bodi revež ali bogatin,
grofóvski ali kmečki sin!

Pesem so odpeli in počili.

Sedaj si pripovedujejo o Cimburi, znova se spominjajo njegovih lepih činov.

„Kot otrok se še spominjam, kako je tedaj planil v goreči gozd po Verunko, Martina in Venceljčka," začne Hornik in vsi poslušajo o tej znameniti ježi in si pripovedovanje s podrobnostmi dopolnjujejo in okrajšujejo.

„Jaz pa ga vidim kakor živega, kako rešuje potapljajoče se Roučkove konje pod mostom."

„Ah, to je bilo strašno," vsi vzdihnejo.

Tako občina ob mrtvecu govori v njegovo hvalo in čast, kati vedno slovesno in resno sprejema soseda v občino in ga slovesno iz nje sprevodi.

Zdaj si oddahnejo. Šterba začne očenaš — in, ko popravi na olju plavajoči stenj, preide od molitve spet v petje:

Zdaj je prišel tisti čas,
ko se moram ločiti od vas,

mu ganljivo zavalovi glas, trepetajo pa tudi polni moški glasovi, kako se torej ne bi tresli tenki ženski soprani in alti? Zdaj ni čas za jok, ampak je čas žalostink za mrličem, zato joku ne pustijo do veljave in nadaljujejo:

H Gospodu se odpravljam,
za vedno se od vas poslavljam.
Bil sem silen in močan,
a sem smrti upiral se zaman.
Zdaj kot majhno dete spim,
na trdih parah tu ležim.
Ko pridete za mano,
morda pozno, morda rano,
to le glejte, to skrbite,
da vam duša bela, čista
pride pred obličje Krista
v svatovski obleki.

„Tak, tak, to je glavno, umreti, kakor je umrl Cimbura tule," poprime besedo sosed Vašata, ko je pesmi konec. „Pripraviti se in odeti ne samo telo z mrtvaško obleko, ampak tudi dušo obleči v svatovska oblačila, da ji tam zgoraj ne bodo rekli: ‚Kako pa si sem prišla, ko nimaš svatovskega oblačila?' "

„Za to se je Cimbura zelo pobrigal, spominjam se, kako nas je v občini opominjal, dá bi imeli čuteče srce za reveže. Ko se je Cimbura razvnel in govoril, kako moramo lačne hraniti, žejne napajati, nage oblačiti, popotnike sprejemati, je tako lepo povedal, da gospod ne bi mogli lepše."

Našim gospodinjam

Kako otrokom dovoljuj in odrekaj

„Če so otroci pred starši tiho, so gotovo kaj naredili," pravi pregovor. Otroci res radi čebljajo. Največ njihovega govorjenja je obsipanje staršev z vprašanji in prošnjami. Otroških vprašanj se starši prej naveličajo nego prošenj. V prošnjah se izraža zaupanje otrok do staršev. Ali naj zdaj starši vse otroške prošnje spolnijo? Pameten vzgojitelj naprej premisli, kdaj poreče na prošnjo „da", kdaj „ne".

Radi naj dovolijo otrokom vse, kar res potrebuje. Če potrebujejo obleke, pa jo prosijo; če so lačni, pa želijo jedi; če so trudni, pa bi radi k počitku; če potrebujejo česa za šolo; če so bolni, pa prosijo pomoči; ob takih in enakih prilikah naj bodo starši otrokom z vso ljubeznivostjo ustrežljivi. Nič pa ne škodi, če so starši — kjer zadeva ni nujna — včasih malo počasni v dovoljevanju. Otrok se pri tem vadi v potrpežljivosti (kar mu bo zelo prav v življenju), dobroto bolj ceni in je hvaležnejši zanjo. — Večkrat je pa seveda tudi prav, otroku prošnjo odbiti. To vselej takrat, ako prosi trmasto, očitujoče, s kričanjem ali iz zavisti. Niti ne zmenijo naj se starši za tako nasilnost. Ko pa pride otrok ponižneje, naj starši mirno odločijo, kar se jim zdi prav.

Nobenemu otroku naj pa ne dovoljujejo preveč. Na ta način se vzredé razvajeni otroci, ki postanejo nadloga sebi in svojim domačim. Sebi, ker niso nikoli zadovoljni; nadloga pa zlasti staršem, ker ni žalostnejšega dela, ko pečati se z vzgojo razvajencev. Seveda naj pa starši otroških prošenj tudi ne prezirajo preveč. Če otroci vedo, da prosijo vedno zastonj, postanejo malodušni, uporni in brezčutni.

Zlasti to pripomnimo: Kar je neškodljivo, naj se odreče otroku le redkokrat in še takrat ne brez pojasnila: „Tokrat ne dovolim, da pokažeš, kako se znaš premagati, ubogati." Otrok bo uvidel, da vodi starše blag namen in bo laže prenesel. — Sploh pa naj bodo starši pri dovoljevanju in odrekanju previdni, da ne bo, ako so pri dobri volji, vse dovoljeno, pri slabi pa vse zabranjeno. Tudi naj bodo dosledni: Bog obvari, da bi delali pri otrocih razloček in enemu vse dovoljevali, ker se zna sladkati, drugemu pa vse odrekali, ker je znabiti po naravi nepriljuden. Celo v vzgojno korist pa je, ako več opravi s svojo prošnjo pri starših marljivi in ubogljivi otrok nego leni in poredni; vendar je v tem slučaju treba druge poučiti, zakaj dobri otrok bolj zasluži, da se mu ugodi, ko trmasti ali zanikrni.

Sploh je dobro odrasle otroke poučiti, zakaj se jim to in ono dovoli ali odbije, medtem ko se malim ugodi ali odreče brez razkladanja. „Jaz tako hočem", mora za male veljati brez pojasnjevanja. Večji otroci naj se pa le prepričajo, da jim hočejo starši dobro; naj se navadijo tudi sami misliti in se bati nevarnosti, ki so jim prikrite.

Sedem pravil zakonske sreče

1. Skušaj svoje domače zadeve obdržati zase. Ni ga bolj nevarnega sovražnika za zakonsko srečo, kakor raznašati domače družinske razmere vse naokoli, svojim prijateljem in sosedom. Tudi najožji družinski znanci naj ne zvedo o notranjih skrivnostih med možem in ženo. Kdor družinske skrivnosti raznaša, goji kačo, ki bo polagoma in gotovo zastrupila medsebojno zakonsko ljubezen. Sveta pa išči pri duhovniku; ta ti bo rad pomagal in bo o tvoji zadevi molčal.

2. Družinske stroške je treba prilagoditi dohodkom in nekaj je treba dajati na stran za deževne dni, kakor pravimo. Pametno gospodarstvo je eden glavnih opornikov družinske sreče, ki napravi človeka zadovoljnega, poštenega, podjetnega, treznega in velikodušnega. Navadno je tako: kdor veliko zasluži, veliko porabi. Toda z varčnostjo si lahko pripravimo udoben domek tudi z majhnimi dohodki.

3. V svojem obnašanju naj se mož in žena držita tistih postopkov in tiste prijaznosti, ki sta je bila vajena takrat, ko sta se spoznavala in ju je bila sama dostojnost, obzirnost in ljubeznivost. Tako naj bo tudi zdaj, ko sta skupno v istem domu. Mnogi se pred zakonom umetno ponarejajo, po poroki pa pridejo na dan s svojo pravo barvo, vsaj doma. Do tujcev so najbolj vljudni, do domačih pa tako silno čudni in brezobzirni.

4. Ne pozabi, da je tvoj mož ali tvoja žena človeško bitje in ne angel. Zato ima vsak svoje napake in docela popoln človek doslej še ni bil rojen. Saj spoznaš svetopisemsko zgodbo o brunu v svojem lastnem očesu in o pezdirju v očesu bližnjega.

5. Skušaj biti zvest pomočnik, zvesta pomočnica svojemu zakonskemu drugu, svoji zakonski družici v življenju. Dajaj tolažbo in pomagaj lajšati skupno breme, kadar in kolikor le moreš. Nadloga, bolečina in žalost so delež več ali manj vsakega izmed nas. Medsebojna pomoč, drug drugega breme složno skupno nositi, vse najtežje križe za polovico teže zmanjša.

6. Ne bodi nevoščljiv in nevoščlijiva. Nevoščljivost je strast, ki neprestano išče to, kar prinaša samo trpljenje. Navadno pa je vse le prevara in domišljija. Pogosto se najdejo zavistni ljudje, ki jih bode v oči sreča zakonske dvojice in bi radi uničili njun mir in edinost, ko jim šepečejo na uho neutemeljeno sumničenje. Naj bo čista tvoja vest, odstrani vsako senco prevare in ne imej nobene skrivnosti proti svojemu zakonskemu drugu.

7. Bodi resnično veren in pobožen, rad moli za srečo v zakonu. Bog in naša sveta vera sta najbolj varna in najtrdnejša temelja družinskega življenja. Vse je odvisno od božjega blagoslova. „Ako Bog ne zida hiše, se zastonj trudijo zidarji..."

Kuhinja

Vsaka dobra gospodinja razveseli ob svečanih prilikah svojo družino z raznimi priboljški. Trudi se, da bi bilo vse, kar bo pripravila, dobro, okusno in tudi prijetno, lepo za oči. To bo pa težko dosegla, če ji niso znane posebne lastnosti snovi, iz katerih pripravlja zlasti pecivo.

Da se testo dvigne in naraste, rabimo: kvas, pecilni prašek, jedilno sodo, jelenovo sol in sneg jajčnih beljakov.

Kvas sestoji iz živih kvasovih glivic, ki pri primerni toploti razkroje sladkor v alkohol in ogljikovo kislino, katera testo dviga in zrahlja. Ako te glivice zaradi hude vročine ali mraza poginejo, je kvas neraben. — Dober, svež kvas je mehak in ima vinskemu duhu podoben vonj.

Vse, kar potrebujemo za pripravo kvašenega testa, moramo malo pogreti. Maščoba, presno maslo ali mast, naj bo le toliko raztopljena, da jo lahko vmešamo med moko. **Moka** — za vsako pecivo — naj bo najboljše vrste, suha in presejana. **Sladkor** tudi presejemo. Vmešajmo ga med suho moko. Za nekatere vrste peciva pa ga seveda mešamo z jajci in presnim maslom. **Jajca** — cela ali samo rumenjake — dobro raztepemo, preden jih dodamo moki, ker so tako bolj izdatna. Lepo rumeno barvo nam dado jajca, ako jim med žvrkljanjem dodamo ščep soli.

Vse reči, ki jih potrebujemo za pripravo peciva s praškom, naj bodo popolnoma mrzle. Najprej vmešamo maščobo, nato polagoma dodajamo med mešanjem jajca in sladkor. Pecilni prašek pa zamešamo med suho moko.

Pecivo s praškom naraste lepše, ako dodamo namesto masla gosto kislo smetano. — Za pecivo s praškom uporabljamo pecilni prašek ali jelenovo sol. Jelenova sol bolje učinkuje kot pecilni prašek. Spravljeno pa moramo imeti v dobro zaprti posodi, ker rada izhlapi oziroma „izgine kot kafra".

Za **sneg** morajo biti beljaki sveži in mrzli. S snegom rahljamo zlasti testo, ki ga rabimo za boljše pecivo brez kvasu.

*

PREPROSTI PIŠKOTI: Tri žlice goste smetane, 3 žlice sladkorja, 1 jajce in noževo konico jelenove soli mešaj, da naraste. Dodaj toliko moke, da dobiš mehko testo. Testo pokrij in ga pusti stati nekaj ur. Nato ga razvaljaj, zreži v poljubne oblike in speci.

MEDENI PIŠKOTI: V lončku zavri pol litra medu. Malo ohlajenemu primešaj 6 žlic goste smetane ali presnega masla, malo klinčkov, cimeta, limonove lupine in kavno žličko v prah stolčene jelenove soli in toliko moke, da nagneteš bolj mehko testo. Ko malo počije, ga razvaljaj za pol cm debelo, zreži v razne oblike in speci.

POTICA Z MEŠANIM NADEVOM. Testo: Deni v lonček 1/8 l mlačnega mleka, pol žlice sladkorja, 3 dkg kvasa, primešaj nekaj žlic moke in pusti vzhajati. V topli skledi pripravi 1 kg suhe presejane moke, kavno žlico soli in vmešaj tri osminke l mlačnega mleka. Posebej raztepi 3 žlice presnega masla, 2 žlici sladkorja in 1 jajce. To in vzhajani kvas deni v moko, napravi mehko testo ter pusti, da na toplem vzhaja.

Nadev: Lepe posušene hruške in češplje skuhaj in stresi na rešeto, da se odteko. Nato zreži prav na drobno venec suhih fig in odcejene hruške in češplje. Hruškam odstrani muho in peške. Prideni 10 žlic smetane, 2 žlici stolčenega sladkorja, cimeta, klinčkov, od 1 limone drobno zrezane lupine ter vse skupaj dobro premešaj. Nato razvaljaj vzhajano testo in ga namaži s tem nadevom, po vrhu potresi še pest rozin in zvij precej trdo, da ne bo potica luknjičasta. Postavi jo na toplo, da vzide. Preden daš potico v peč, jo pomaži po vrhu z raztepenim jajcem.

Kako se rastline hranijo

V članku: „Ali smo res odvisni od vremena?", je bilo na kratko povedano o vlagi, ki po tankih ‚kapilarnih' ceveh prihaja iz spodnjih plasti zemlje na površje. V težki zemlji (glinasti in ilovnati) je to dviganje bolj močno. V peščeni in zrahljani pa se dvigne samo do tiste višine, do koder smo pri okopavanju pretrgali kot las tanke cevke, napolnjene z vodo. Po okopavanju ostane voda v tej globini, kjer raztaplja hrano, katero koreninice posrkajo ter po steblu in deblu pošiljajo v list, cvet in sad.

V zgornji obdelani plasti imajo rastline največ koreninic. V tej plasti je podoran ali podkopan hlevski gnoj, ki je glavna hrana rastlinam. — Vse, kar je živo, rabi za dihanje zrak. Četudi diha rastlina v glavnem in največ skozi odprtinice na spodnji strani lista, tudi korenine rabijo nekaj zraka za dihanje. Res imajo rastline, ki rastejo v močvirnati zemlji, korenine vedno pod vodo, kjer je zelo malo zraka, a še te imajo liste nad vodno gladino, na zraku in soncu.

Kar se tiče vlage in zraka v zemlji, je najboljša tista zemlja, v kateri je približno ena polovica prostorov med delci (kepicami) zemlje napolnjena z zrakom in druga polovica z vodo. — Tako sestavino ima navadno dobro obdelana in s hlevskim gnojem močno gnojena zemlja. Taka zemlja je kot goba, ki vlago dobro drži; ostane rahla in prožna kot sveže pečen kruh. Zemlja s temi lastnostmi se ne zaskorji in ne zgnete skupaj.

Zgornja, obdelana in pognojena plast zemlje je živa. V njej domuje krt, voluhar, poljske miši, bramorji, ličinke raznih hroščev, črvi itd. Vse te živalice po zemlji rijejo in vrtajo ter jo na svoj način zračijo. Najvažnejše med njimi pa so s prostim očesom nevidna živa bitja — bakterije. V obdelani zemlji živé celo do pol metra globoko. Največ jih je 10 do 20 cm globoko, pri vrhu pa precej manj, ker jim vroči sončni žarki škodujejo. Za življenje in razvoj rabijo vlago, zrak in organske snovi. Najboljši je hlevski gnoj, ki ga gnilobne bakterije hitro razkrajajo. Pri gnitju, razkrajanju in trohnenju organskih snovi dobimo humus. To je rahla in temna prst, ki je najboljša hrana rastlinam, se hitro segreje in vlago dobro drži.

Stročnice, kot: detelje, grah, fižol i. dr. imajo na koreninicah kot proso velike ali večje gomoljčke — kepice, v katerih je vse polno bakterij. Te bakterije imajo to lastnost, da iz zraka sprejemajo — vlečejo dušik, ki ga nato dajo rastlinam kot plačilo za skromno bivališče na njihovih koreninicah, od katerih dobijo tudi malo vlage in hrane. Na 1 ha naberejo nad 300 q dušika. — Toliko dušika bi dali zemlji, če bi raztrosili 18 do 20 q čilskega solitra.

Živo plast zemlje pa z globokim oranjem vsako leto nekoliko poglobimo. To naredimo pri globokem oranju v jeseni. Vendar pa po navadi orjemo samo približno 25 cm globoko in dno brazde samo prerahljamo, da se prezrači in po delovanju bakterij počasi izboljša.

ŽIVINSKI SEJMI

Tržne cene goveje živine v St. Marxu pri Dunaju dne 28. decembra 1954:

voli	8.—	do	11.20 šil.
biki	10.30	do	11.60 šil.
krave	7.70	do	9.60 šil.
telice	10.—	do	11.50 šil.

Pripeljali so 1.052 domačih in 18 tujih živali, ostali so pa 4 voli in 2 kravi. Trgovanje je bilo zelo živahno in v primeri s prejšnjimi so se cene dvignile do 90 grošev.

Cene so pa padle na sejmu prašičev dan kasneje. Pripeljali so 8.116 živali in od teh prodali le 7.681.

Kupne cene so bile:

Izredna roba, zaklane živali	18.30	do	18.50
1. kvaliteta, zaklane živali	17.40	do	18.20
2. kvaliteta, živa teža	13.70	do	14.—
3. kvaliteta, živa teža	12.80	do	13.60
Madžarski prašiči	12.70	do	14.—
Jugoslovanski prašiči	12.80	do	14.—

Trgovanje je bilo zelo živahno. (ANZ)

KONCENTRAT RIBJIH JETER POVEČUJE NESNOST OPLOJENIH KOKŠJIH JAJC

Neki znanstvenik Texaškega kmetijskega in mehaničnega kolegija je odkril v koncentratu ribjih jeter novo snov — ki jo je imenoval „faktor L" — ki kot dodatek h kokošji piči poveča normalno nesnost oplojenih jajc.

Ker utrpijo ameriški perutninarji na leto veliko škodo s tem, da dajo valiti tudi neoplojena jajca — običajno se odpre le 68% valjenih jajc — lahko spoznamo gospodarski pomen odkritja, če bodo lahko „faktor L" izolirali in pridobivali v trgovskem obsegu.

POHIŠTVENO BLAGO
PREPROGE — ZAVESE
Velika izbira! — Zmerne cene!
PRAUSE
Celovec, Bahnhofstrasse 8, Fleischmarkt 9

„Kärntner Brand"
Koroška deželna zavarovalnica za škodo po ognju
CELOVEC - KLAGENFURT, Alter Platz 30

Čemu ste v skrbeh, če boste še dobili „Naš tednik — Kroniko" v trafiki ali pa morda pri sosedu! Izpolnite to naročilnico in naš list dobite na dom!

S prihodnjo številko bomo začeli z novim romanom. Izrabite priliko!

Tu odrežite in pošljite kot tiskovino v kuverti na naš naslov (Celovec - Klagenfurt, Viktringer Ring 26)!

Kot naročnik dobite naš list hitro in zanesljivo!

Naročilnica

S tem naročam list

„Naš tednik - Kronika"

Plačilne možnosti: mesečno 4.— šil. za tuzemstvo. Pri plačilu za pol leta ali celo leto dobite popust.

Ime: .....

Naslov: .....
(prosimo, da točno navedete tudi pošto!)

Datum: ....
(Podpis)

Novoletne misli

Polnoč... Dvanajst udarcev je počasi in umirjeno, kakor bi se jim nikamor ne mudilo, odbilo v noč. In že smo stopili v novo leto...

Gledamo nazaj in gledamo naprej. Taki smo pač ljudje. Če kdaj, potem v takšnih trenutkih opazimo, da leta tekó. Čas nas oklepa v svoje verige in prav nihče se mu ne more izmuzniti. Toda naj se nas še tako oklepa, roke imamo proste. Dvigamo jih lahko k molitvi in z njimi opravljamo dobra dela, lahko pa nas tudi zavedejo v greh. Tako je z nami in nič drugače.

„Leta teko kakor kolca, ki jih zatrkljaš po hribu navzdol. Ko bodo pritekla v dolino, se bodo ustavila v jarku — polomljena, ali pa cela, kakor so pač trdno zgrajena... Za svoja sem se vedno trudil, da jih dobro povežem."

Tako nekako sem slišal nekoč modrovati starega Vrbetovega očeta. Na profesorsko stolico bi ga postavil, da bi nas učil prav živeti. In vem, da bi le pošteni ljudje zapuščali šolske klopi. Vajeti naroda bi mu dal v roke in sem prepričan, da bi delil pravico in mir ter bi se nam ne bilo treba bati atomske bombe. Spomenik bi mu postavil in vklesal bi vanj: „Možu, ki ni imel šol, pa je znal pravilno meriti čas."

Dà, staro in novo leto! Dva svetova, ki sta si prvi dan januarja tako različna, pa nas ne bosta morda prav nič izučila in si bosta zadnjega decembra podobna kot groš grošu!

Današnji svet se ne meni, če so kolca trdna. Svojo pot drvi. Nima prav nič modrosti Vrbetovega očeta. Ko bi očanec še živel, bi predejal pipico v ustih z leve na desno stran ter zmajeval z glavo: „Neumen svet, kakor otrok si, ki pameti ne zna rabiti. Vesel sem, da ne bom dočakal tvojega poloma..."

Kaj pa mi? Morda z Vrbetovim očetom zmajujemo z glavo nad zmedenim svetom. Če ostanemo samo pri tem, imamo kaj malo modrosti in se bodo končno potrla tudi naša kolca. **Uredimo svet v malem — v nas samih, pa bomo ob prelomu leta mirno gledali v bodočnost!**

Staro leto odhaja kakor upognjen in betežen starec. Vse naše bolečine nosi na hrbtu, vse naše skrbi mu odsevajo z zgubanega obraza. Noč večnosti ga bo vzela.

Novo leto pa prihaja kot mlado, nebogljeno dete, kateremu še ne vemo usode. Polno je življenja, radosti in upanja. Božja luč ožarja njegovo nežno lice in ostala bo na njem vse dni, če bomo hoteli. Ponuja nam srečo, a tudi nesrečo. Prosti smo pri izbiri. Kam bodo segle naše roke? V pravilnem odgovoru na to vprašanje zavisi naša pot do srčnega miru, ki nam ga ves svetovni nemir in drvenje v propast vzeti ne more.

Kaj misliš ti? Ali ni tako? Vrbetov oče je imel prav.

P. B.

Moj striček

Moj striček vesel je možiček,
oj, striček je velik možak —
pa vedno je suh mu jeziček,
a srček dobrote težak.

Ko pride k nam dobri moj striček,
srčno ga objamem in — „cmok!" —
O vem, da poišče mošnjiček,
ko segel si v žep bo globok.

Za mizo povedem ga, strička,
ljubo mu bom gledal v oči...
Ko mama prinesla bo cvička,
mu rekel bom: „Pij, le še pij!"

Objame me stric: „Moj fantiček!"
Kramljal bo prijetno z menoj...
Bo spraznil bokal in mošnjiček —
imel bo pred mano — pokoj!

Milka Hartman

KER JE MED DUNAJEM IN BUDIMPEŠTO ŠE VEDNO „ŽELEZNA ZAVESA"

V enem najnovejših filmov „Cigan baron", ki je nedavno v Celovcu privabil polne dvorane obiska, je posebno pozornost vzbudil odličen ciganski balet. — Marsikaterega bo presenetilo, da ta balet niso snemali na Dunaju ali morda v Budimpešti, temveč — v Beogradu.

Bil je balet, v katerem je sodelovalo tudi nekaj plesalcev iz jugoslovanske baletne skupine, ki je pred časom gostovala v Celovcu.

Za mladino in prosveto

To je novo življenje!

Ne vem, kje sem nedavno bral ali slišal, da je naše podeželsko življenje postalo prazno in dolgočasno. Še je sicer na deželi nekaj starih običajev in navad, a še to je čisto spakedrano in potvorjeno, da bi bilo bolje, da bi jih ne bilo. Zaključek pa se je glasil nekam smelo, naj bi naša mladina spet poskrbela, da bo med nami spet veselo in domače. To naj bi bil zadnji smisel njenega prosvetnega prizadevanja.

Naj vam danes zato poročam o dvojnem doživetju, ki se mi zdi nekak pričetek novega prosvetnega življenja v naših vaseh. Bilo je v neki naši vasici koncem letošnjega adventa. Farani so se bili odločili, da bodo sprejemali po domovih **„prenočišča iskajočo Marijo"**. Na naši vasi, so dejali, bo romala lurška Marija v prav čednem kipu, lastnini dobre sosede. Moj gospodar se je nekam nerodno otepal in bolj prisiljeno pristal, da bo tudi njegova družina sprejela Marijo.

Noč je že legala nad malo vasico, ko je pripela skupina deklet in žená z lučkami v rokah do našega doma. Dekle je nosilo Marijin kip, odet v prozoren pajčolan. Potrkali so na hišna vrata in stopili na poziv v hišo. Gospodinja je okusno pripravila hišni oltarček. Tja je dekle postavilo Marijo, gospodar sam je, še vedno v zadregi, prižgal svečke, družinski člani pa so pokleknili okoli oltarčka in nato sta se vrstili molitev in pesem. Nehoté je človek čutil, kako je zadihalo v družini novo življenje. Še ves drugi dan, ko je bila Marija v hiši, je bil nekako prazničen in celo gospodar je parkrat kakor skrivaj pogledal na oltarček in na svojega izrednega gosta.

Ko so zvečer vaščani spet prišli po Marijo, da odroma k sosedu, se je zbrala okoli nje vsa družina in se poslavljala od Matere. Sicer trdemu gospodarju se je ob slovesu utrla solza, ki jo je možakar zaman skušal zatajiti. Vsi pa smo vedeli, da to ni bil nikak navaden običaj, marveč kos novega življenja za družino in vso vas.

Še o letošnjem **miklavževanju** naj pokramljam. Naši mali doma so se prej vedno bali tistih črnih njegovih spremljevalcev, ki so ugajali po vasi svoje coprnije. Bolj smo bili zadovoljni, ko je lani prišel Miklavž v farno dvorano in ga je tam sprejemalo mlado in staro.

Za letos pa so fantje farne mladine dejali, da hočejo podajati tudi ta lepi običaj v novi obleki in obliki. Razdelili so si vasi naše fare. Nenavadno dostojno oblečen je nato obiskal radodarni škof-svetnik vse družine dotične vasi. Hudobcev ni imel v spremstvu, pač pa ljubkega angela. Ko se je pojavil na našem domu brez sicer običajnega rožljanja z verigami in brez žvižga peklenskih bratcev, so se ga mali razveselili kakor očetovega prihoda. V vznesenih besedah je nagovoril najprej vso družino in nato posebej malčke. Le-ti so ga poslušali z velikimi očmi in so se na njegova vprašanja na naše veliko začudenje takoj opogumili in mu odgovarjali brez slehernega strahu, le z nenavadnim spoštovanjem. Celo nas starejše je zgrabil trenutek, poln dostojanstva in prisrčnosti.

Seve si človek čutil, da sta si bila Miklavž in njegov ljubki spremljevalec dobro svesta svoje lepe vloge, v kateri nosita družinam pozdrav iz Očetovega doma.

Dva prizorčka iz minulih tednov! Ob njih se mi je posvetilo, kako resnično velika je naloga naše farne prosvetne družine. Začel sem spet upati, da bo naša mladina tako res spet pričarala v našo vas in v naše domove sveže življenje in vedro veselje. Kako globok bi bil postni čas, kako veličastno vstajenje in kako razkošen rožnati majnik po taki resnični farni prosveti!

Mladim dekletom v premislek:

Razočaranja

V vsaki starosti zadene razočaranje živo. Prav posebno pa še v razvojnih letih, ker je občutljivost do vplivov zunanjega sveta mnogo večja.

Ta preobčutljivost se vidi že tam užaljeno in zapostavljeno, kjer ni nikakega povoda za to. Saj je ta čas za razdražljivost in menjajoča čustva dobro znan. Zato ga prav radi primerjamo nestanovitnemu mesecu aprilu. Resnična prevara pa nastopa v pretiranih oblikah.

Mnogokrat se dogodi, da je tak otrok ves potrt, ker misli, da so ga „veliki ljudje" prevarili in preslepili in tedaj nastopi obžalovanja vredno in obupno nezaupanje. Vzroka je treba največkrat iskati v tem, ker so bile odkrite skrivnosti življenja iz nepravih virov ali ker je prišlo razkritje vsled nestrpne in slabe radovednosti tam, kjer se nikdar čisto ne dobi. Tako se je duša zastrupila in, ako hoče ozdraviti, je treba z njo enako ravnati, kakor ravna zdravnik, ako je telo zastrupljeno. Izpere in očisti ves organizem, dokler ne izgine vsaka sled smrtonosne snovi, potem mu pa polagoma dovaja nove hrane, dokler se ne povrne zopet stara, zdrava moč. Ako se je iz nevednosti in nepazljivosti tvoja duša na kak način zastrupila, poišči si dobrega razumnega dušnega zdravnika in mu vse jasno in odkrito razodeni. Poslušaj njego svèt in izbriši iz svoje duše vse spomine na svojo temno izkušnjo. V prihodnje pa izberi svojega zaupnika in svoje knjige bolj skrbno in previdno.

Še ene vrste razočaranja so, ki lahko hudo zmešajo in zatemné mlado življenje. Pogosto vidiš, da niso ljudje, na katere si se zanašala in bi se še morala zanašati, ljudje, ki jih imaš rada, da, zelo rada, tako popolni, kot si mislila. In ako opaziš na njih napake in nepopolnosti, misliš, da je ves svet v ruševinah. Vsak človek ima svoje napake in ima pravico, da jih drugi sprejmejo kot dejstvo in z ljubeznijo. Kaj bi začela, ako bi se od tebe zahtevala popolnost? Zato računaj s tem, da so vsi ljudje nepopolni brez izjeme, tudi tisti, ki so ti blizu, in tisti, katere zelo ljubiš. Ne živi v neresničnem svetu in si ne postavljaj za svojo ljubezen nobenih malikov! Nekoč boš morala spoznati resničnost, pa tedaj morda z bolestjo, ker si bila tako nespametna in si se obotavljala, okleniti se je z jasnostjo in ljubeznijo.

Pri prevarah in razočaranjih ne smemo pozabiti samoprevare. Kolikim deklicam je že škodovalo, ker so si domišljale, da jih hoče vsak mladenič, ki se z njimi pogovarja, z njimi šali, poročiti! Male deklice vzamejo hvalisanje preresno in se radujejo nad vsako ničnostjo. Samo na sebi bi to še ne bilo tako slabo, saj z leti pridejo tudi k pameti, toda ako vsako laskanje sprejmejo kot poročno obljubo, ni to samo zelo nespametno, ampak gotovo tudi vzrok mnogih nesrečnih razočaranj.

Ne domišljuj si torej in ne misli neprestano na možitev! Ljubek obrazek ni še nikako zanesljivo jamstvo za zakon. Dober mož, ki resno išče tovarišico za življenje, se ne peča s praznimi stvarmi in laskanjem, ampak ravna pametno in namerno.

Zlat grad na stekleni gori

Nekoč je bil kralj, ki je imel tri sinove; dva sta bila pametna, tretji pa samo na pol. Zadnji sin je bil malopriden in nagajiv, zmeraj je kaj naredil, zato ga kralj ni imel nič rad. Ko je ta sin nekega dne spet razjezil očeta, je ta ukazal lovcu, naj pelje sina v gozd in ga ustreli, prinese pa naj mu oko in mezinec, da bo kralj videl, da je lovec izpolnil ukaz.

Lovec je bil mehkega srca, pa ni mogel otrokove smrti vzeti na svojo vest. Fantu je povedal, kaj je oče ukazal, in mu rekel: „Ne bom te umoril, pač pa te bom dal h kmetu, kjer boš za pastirja; očetu bom nesel pasje oko in mezinec, ki ti ga bom odsekal."

Tako se je tudi zgodilo; kralj je verjel, da je njegov sin mrtev.

Po dolgih letih je kralj nevarno zbolel. Na smrtni postelji je slišal o stekleni gori, na kateri stoji zlat grad, v njem pa je studenec žive vode, katera vsakega bolnika ozdravi. Kralj je poslal starejšega sina po to vodo. Tega sina je imel najrajši, zato mu je dal najboljšega belega konja. Sin jezdi, pa prijezdi v hosto, kjer so ga razbojniki ujeli.

Kralj je dolgo čakal, a ker sina le ni bilo, je še bolj zbolel. Pozval je drugega sina, čeprav težko, iskat živo vodo. Lepo ga je poučil, kako naj hodi. Pa tudi tega sina so razbojniki ujeli.

V žalosti in težki bolezni se je kralj spomnil še tretjega sina, pa je še bolj žaloval, tako, da se je lovcu zasmilil. Zato mu je lovec povedal, da ve za sina in mu pove kje je, ako ne bo kaznovan. Kralj se je zelo razveselil, velel je sina domov pripeljati pa ga povpraša, ali je voljan iti zanj po živo vodo. Sin je bil takoj pripravljen. Oče pa še ni pozabil njegove nerodnosti, mislil je, kam bo neki ta prismoda šel. Vendar ga je odpravil. Na pot mu je dal najslabšega konja. Sin potuje in potuje. Gredoč je zvedel za razbojnike pa se jim je izognil. Potem je prišel k nekemu puščavniku, ki je stanoval v votlini in imel samo oslička. Tam je prenočil; puščavnik pa ga je podučil, da je grad zelo blizu, a da mora od dvanajste pa do ene ure priti ven in noter. Ko je fant zjutraj odhajal, mu je dal puščavnik svojega osla s seboj, kajti ta je bil že večkrat v gradu.

Ko sta v grad prišla, je na dvorišču hitro vzel vode in pogledal še po sobah. Nobenega bogastva se ni priteknil, le v neki sobi je videl zelo lepo deklico, ki pa je spala. Za spomin je vzel z mize rinčico, konec rute, pa napil se je vina iz kozarca, ki je bil na mizi.

Puščavnik ga je tudi podučil, kje so bratje ujeti in kako jih more rešiti. Bil je dober in jih je rešil.

Ko so vsi trije jezdili domov, sta se starejša brata zgovorila in vrgla neumnega v vodnjak, zato ker ju je bilo sram pred očetom, da jih je tepec rešil. Očetu sta prinesla živo vodo in se mu lagala, kako težko sta jo dobila. Rekla sta, da so mlajšega brata razbojniki ujeli.

Mlajši brat pa je živ in zdrav zlezel iz vodnjaka in šel k lovcu.

Po devetih mesecih je prišel neki jezdec, ki je imel dva črna konja; z njim so bili tudi črni ljudje. Ti so rekli kralju, naj jim da tistega, ki je bil v gradu in je rešil kraljično. Šel je starejši sin, ker se je izdal za pravega. Ker se pa v gradu ni prav nič spoznal, so mu odsekali glavo.

Še drugič so prišli črni jezdeci. Z njimi je šel srednji sin, kateremu pa se je prav tako zgodilo.

Tretjič prijezdijo črni ljudje po tistega, ki je kraljično rešil. Zagrozili so z vojsko, ako kralj ne bo pravega poslal. Vojska bi se imela pričeti in kralj je bil v velikem strahu — pa je lovec pripeljal mlajšega sina. Ta se je v gradu spoznal, kraljična ga je vzela za moža in bila je velika gostija.

Tudi jaz sem bil na gostiji, dali so mi iz naprstnika piti, pa iz rešeta jesti — še danes sem sit.

ZA DOBRO VOLJO

Tajna policija je zaprla dva prebivalca v Budimpešti. Enega so kmalu spustili. Preden je zapustil zapor, je vprašal tovariša:

„Ali si ti kaj priznal?"

„Priznal sem, da sem kupil na črnem trgu sladkor," je bil odgovor.

„Za božjo voljo, zakaj si priznal?" je vprašal spet prvi.

„Nisem mogel drugače," je dejal nesrečnež, „mož, ki je vodil zaslišanje, mi je sladkor prodal."

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

F. S. FINŽGAR:

Vaški ptičarji

Petemu letu sem odraščal. Kot pravi vaški otrok se nisem več prijemal materinega krila. Otroci smo hitro želeli biti samostojni in zato svobodni. Sosednji smo se obiskovali, se skupno igrali in podili po gmajni. Naše matere so bile vse preveč naprežene v delo doma in v polju, da bi nas utegnile vedno loviti in voditi za roke.

Nekega dne sem šel k sosedovim. Tri dečke so imeli. Jaka je bil največji, za njim Janez, Francej pa mojih let. Pred hišo so se pasle kokoši. Šel sem skoznje kakor že večkrat. Ko sem bil sredi jate, se zakadi vame petelin. V hipu mi je bil na rami, se grdo zadrl in me pričel obdelovati s kljunom in kremplji. Zbil mi je z glave klobuček, kljuval me in praskal. Otepal sem se ga z rokami, kričal in jokal, da mi je prišla na pomoč botra soseda, ga pograbila in vrgla na tla. Brez klobuka sem pritekel domov. Mati me je krvavega umila in me spravila v posteljo. Za menoj je prišla soseda in prinesla moj klobuček. „Ko bi ga bil kavsnil na oči, bi ga bil oslepil," sta preplašeni modrovali. „Takoj mora pod nož," mu je zagrozila botra. „Kragulj ga je izvalil, zato je tako hud, grdun nemarni."

Postelje sem bil hitro naveličan. Najrajši bi bil šel takoj k sosedovim gledat, kako bodo petelina klali.

Vem, da ne veste, kako more kragulj izvaliti petelina domače kurje vrste. Zato vam bom razložil.

Ko je prišel konec februarja god sv. Matija, so rekli: Matija led prebija, če ga ni, ga naredi. In ko je prišel v marcu god sv. Gregorija, so se pričele ptičje svatbe. Po logu in vrtovih so zapeli ptički in si kmalu začeli znašati gnezda. Za nas, večje dečke, je bilo to vedno zanimivo. Pazljivo smo zasledovali, kje si ptički pletejo gnezda. Vse smo usledili: kje gnezdi ščinkavec, kje penica, kje lišček, kje sinica, kam je na oblanico[1] obesil gnezdo rumeni kobilar, v kateri grm se je skril kos. Lastovice so se vrnile in takoj obiskale v hlevih stara gnezda. Skrbno so jih očistile, pridno lovile prve muhe in žužke in začele nesti jajčke.

Kdor je prvi izsledil kako gnezdo, se je rad pohvalil: Ti, Francej, jaz pa vem za kobilarja! Vse težja preža je bila, da smo izsledili v logu pod vasjo vranje gnezdo. Vrane so si izbrale vedno visoka drevesa: lipe in hraste. Še bolj slaven je bil, kdor je odkril gnezdo kragulja. Ta gnezda so bila redka na drevesih, ropar piščancev je rad gnezdil v skalah. Velik hudobnež pa bi bil, kdor bi bil kako gnezdo ptičkov pevcev razdrl ali celo mladičke pometal iz njega. Takega je družba dečkov izključila, ga ozmerjala, včasih ga tudi z bunkami pognala iz svoje srede. Drugače je bilo z gnezdi vran ali kraguljev. Tem smo fantiči radi nasajali, podtikali kurja jajca. Njihova jajca smo pa pometali na tla.

Nekoč sem dognal, da so vranja jajca že v gnezdu, in brž sem doma poprosil za dvoje kokošjih jajc. Potem smo šli kaki trije pod lipo, kjer je bilo vranje gnezdo. Najboljši plezalec si je vtaknil kurji jajci za srajco, druga dva sva ga potisnila do prvih vej na lipo. Potem je sam plezal od veje do veje. Pa se je zgodilo, da se je plezalec rinil skozi pretesno vejevje in so ga veje preveč stisnile. Iz jajc za srajco je nastala mešta. Plezalec se je žalosten vrnil. Takoj smo šli iskat drugih jajc.

Ker sem prvi dve jajci dobil od dobre matere v dar, si je drugič nisem upal nadlegovati še za dve. Poprositi je moral kdo drug pri svoji materi. Če ni bil uslišan, je prišel na vrsto tretji. Če je tudi ta s svojo prošnjo pogorel, smo se zatekli za pomoč h kurjim gnezdom. Bili smo pa dovolj prebrisani, da podložka v gnezdu nismo marali. Ta bi bil za valitev neraben.

Ko smo le dobili dve dobri kokošji jajci, smo odhiteli v log pod lipo, kjer je bilo vranje gnezdo. Ker se je prejšnji plezalec z jajčno mešto za srajco branil pleže, smo vadljali. Utrgali smo tri bilke na trojno dolžino. Vsi smo zamižali in vsak po eno potegnil iz roke najstarejšega, ki jih je držal. Kdor je potegnil najdaljšo bilko, je moral do gnezda.

Počakali smo, da je vrana odletela z lipe. Šla si je iskat zajtrk. Tedaj smo pohiteli in plezalca, ki ga je zadela vadlja, potisnili na lipo. Spodaj sta druga dva molče čakala. Naglo so priletela iz lipe vranja jajca, ki jih je bil vrgel iz gnezda plezalec in nasadil kokošja. Nasajač je bil hitro na tleh. Potuhnjeno smo se odmaknili od lipe in se prikrili v logu za grm. Čakali smo vrano. Kmalu se je vrnila in sedla na gnezdo. Tedaj se je moralo odločiti. Vrana, ki bi bila podloženi jajci spoznala za tuji, bi bila krakaje odletela — skujala bi se in bi ne valila. Če je pa obsedela v gnezdu, je bil uspeh zagotovljen.

Vrana ni odletela. Veseli smo odšli iz loga.

Doma smo si obljubili strog molk. Nihče ni smel zvedeti o našem nasadu.

Čas pričakovanja se je vlekel po polževo počasi. Vsak izmed nas si je s črto na opažu pri skednju zaznamoval dan. Te črte so bile naša pratika. Po ustnem izročilu smo bili poučeni, da je treba triindvajset dni, preden so piščančki izleženi.

Kajkrat smo preštevali te črte, a končno le pričakali določeni dan. Navsezgodaj smo že čepeli pod lipo. Pogovarjali smo se le šepetaje. Spet so se vlekle in vlekle ure čakanja, kdaj prileti znamenje z lipe. Ko je zazvonilo poldne, smo že kar obupavali. Želodčki so se nam oglašali in silili k obedu. Nismo se dali premagati. Vztrajali smo in pričakali znamenje. Z lipe je priletela prva jajčna lupina. Vrana je začela odpirati izleženi jajci. Tiho smo vstali in se z očmi pogovorili, kdo naj spleza po piščančka. Priletele so še nove lupine, vrana pa se je odpeljala iz gnezda. Šla je po hrano za izvaljenčka. Potisnili smo naglo plezalca na lipo. Hitro se je vrnil in za srajco prinesel dve rumeni kepici — izležena piščančka. Rešena sta bila. Glasno smo ju pozdravili in kot zmagovalci odšli iz loga. En piščanček je bil moj, ker sem bil od matere izprosil prvi dve, žal pri pleži ponesrečeni jajci.

Tako smo le prehiteli vrano. A še preden smo dobro odšli, se je vrana že vrnila in prinesla v kljunu debelega črva za mladička. Če bi ju mi ne bili oteli, bi jima vrana ponudila črva. Njeni pravi mladiči takoj odpro kljunčke, da použijejo prvo kosilce. Kokošji piščanček tega ne ume. Sam s kljunčkom kavslja za prvim zrncem. Ko ne zine s kljunčkom po hrani, spozna vrana, da ni njen. Takoj ga useka s težkim kljunom po glavi in ga vrže iz gnezda.

Od daleč smo slišali vrano, kako se je jezno drla in krakala vrh lipe nad praznim gnezdom.

Prav taka je s kraguljem, če se komu posreči, da zaleze njegovo gnezdo. Če se v kraguljevem gnezdu izvali piščanček petelinček, je zelo hud in divji. Ljudje so te vere, da toplota divjega kragulja preide na piščanca petelina in je zato tak divjak. Ne sodim. Besedo imajo učeni naravoslovci.

[1] Oblanica — skóbljanec.

Limbarski:

Samo nocoj

Nocoj nam zopet sijejo
tako prijazno kot nekoč,
migljajo in utripajo
božične zvezde v sveto noč.

Odseva z biseri pretkan,
obrobljen z zlatom strop neba,
ves prenovljen in posrebren
za god se Detetu smehlja.

Samo nocoj tako lepo
Mu slednja zvezda v čast gori.
Nebesa se odpirajo,
nebo Pravičnega rosi.

Srečko Kosovel:

Novoletni sonet

Prazni kupeji . . . Luč brli
in vztrepetava med votlim bobnenjem;
tiha poljana samotna stoji —
težko mu, ki ob tej uri potuje.

Sprevodnik na šipo naslonjen strmi,
oči se izgubljajo za hrepenenjem;
srce bi se ustavilo, vlak pa hiti —
težko mu, ki ob tej uri samuje.

Srce bi se ustavilo in potopilo
v tiho molčanje temnih dolin,
ustavilo bi se in bi se skrilo
pred grozo, ki jo izvablja spomin,
še dekle v koči bi ugasilo
luč pred tem strahom neznanih daljin.

PISATELJ O MATERI

V tihi grob sam ti hvaležen, mati moja. Če bi mi ne dala drugega s seboj v življenje, dala si mi svojo govorico, sladko slovensko besedo. Vodnica mi je bila med čermi in prepadi na življenja potih, tolažnica mi v trpljenju, sladkost v bridkostih. Hvala ti zanjo, o mati, noter v globoki grob ti hvala!

Meško

*

Ej, mati, majka, življenje moje, vseh mojih misli, vsega mojega nehanja začetek in cilj! Kako so žuljave in zgrbljene tvoje uboge svete roke, — blagoslovi me, sina, z ubogimi svetimi rokami! Tvoje čelo je polno skrbi in trpljenja, s trnjem je kronano namesto z diademom, — nagni k meni, simu, svoje ljubljeno, s trnjem kronano čelo, ozri se na ponižni dar, ki ti ga prinašam, siromašne matere siromašen sin, ozri se na moje srce in sprejmi ga!

Ivan Cankar.

Pisatelja Wilhelma Raabe so nekoč vprašali, katera knjiga je odločilna za njegovo kariero.

Odgovoril jim je:

„Kuharska knjiga moje matere in hranilna knjižica moje žene."

Kath. Digest

„On ni samo govoril, ampak tudi delal in dajal dober zgled."

„Tutuu, tutuu, tutuu!" — zatrobi pod oknom nočni čuvaj Brožak deseto uro.

„Očka dragi, treba se bo od vas posloviti, lahko noč želeti, na miru vas pustiti in oditi" — odloči Šterba. Zdaj vsi vstanejo in obstopijo mrtveca. Veličastna slika! Kakor okameneli stoje možje negibno. Obritih, od vetra in mraza razoranih obrazov, dolgih las in s sklenjenimi rokami. Plamenček v luči se zvija in siče kakor kačica in liže olje s površja. Po stenah in stropu se gibljejo in plapolajo sence. Globoko zamišljena stoji občina in poslednjič gleda Cimburovo lice. Zdajci kakor na povelje zapojejo:

Urno v stolpu ura bije,
zadnje ure vsem teko;
smrt ne vpraša, vse pobije,
božja volja je tako.
Danes meni, jutri tebi,
tak' Gospod nas kliče k sebi.
Za tabo kmalu pridemo
po cesti, dobro znani;
tam, upamo, se snidemo
pri Bogu nad zvezdámi.

Potem pokrižajo Cimburo in drug za drugim odidejo.

Drugega dne so putimski zvonovi zvonili rajnemu Cimburi in vsakemu, kdor je po zvonjenju prišel molit k mrtvecu, je Marjanka podarila božji dar, to je hlebček kruha s križem na vrhu. Ubožci pravijo temu darilcu „dušica".

Zvečer se je ponovil obisk občine. V vas je prišel njen drugi del. Molili so, peli in se poslovili od Cimbure enako kot včeraj. Zunaj pa je bil do kolen visok sneg in mraz je bil, da je škripalo pod nogami.

Končno je prišel tretji dan in z njim pogreb. Tega dne so samo tujci Cimburo kropili in z blagoslovljeno vodo pokrižali, potem pa odstopili in ga niso gledali v obraz, to so smeli že samo sorodniki. Cimbura ni ležal več na odru, ampak v močni, črni rakvi, oblečen v platneno mrtvaško srajco — obložen z romarskimi podobicami, ki so mu jih nanosili otroci, sorodniki pa so delali venec okoli rakve.

Kdor je vstopil, jim je rekel: „Bog vas potolaži," Martin pa je za vse odgovoril: „Bog naj vas uslišiti in tudi vas potolaži," toda pogledal ni nikogar, da se ne bi zdelo, da pogleduje, kdo je prišel očetu čast izkazovat. Zunaj so cingljali zvončki, zatopotala kopita in zasičale sani. Nekdo se je pripeljal.

„Kdo je to?" si mislijo prijatelji in gledajo po sobi. Vsi so tu iz Semič in Striteže, nikogar ne manjka, tujec pa se na pogreb ne pripelje, ampak pride peš. „Kmet to ni," presodi Martin in se ne more premagati, da ne bi pogledal k vratom.

Da, to pač ni kmet. — Oblečen je v lep meščanski kožuh, visok je kakor smreka, da le s težavo stopi skozi duri, obraz je zaraščen s sivo brado in vsi se mu umikajo, sluga pa nese za njim šopek svežih, dišečih cvetlic.

Kdo je to?

Da, gotovo, to je gospod. — Pristopil je k rakvi in namesto podobice položil mrtvecu na prsi šopek cvetlic. Prekrižal je Cimburo, pa ni takoj odšel, ampak pokleknil in trenutek ob mrliču pomolil, potem se ni obrnil k Martinu, ampak stopil k mamici in ji rekel: „Sprejmite moje sožalje."

S tem pa je Marjanko tako zmešal, da ne ve, kaj naj odgovori na to in zato na slepo srečo odgovori: „Bog vas uslišiti," in trenutek zamišljeno gleda za gospodom.

„O moj ljubi Bog, to je vendar sam gospod knez," nenadoma vzklikne in glasno zajoče. Tedaj pa so prišli pevci in duhovnik in so na dvorišču zapeli:

Zdaj grem svojo zadnjo pot,
iz tujine grem domov,
k sebi kliče me Gospod
tja pod svoj nebeški krov.

Zdaj je treba očetu še roko poljubiti, pokrov zabiti in rakev odnesti ven na nosila.

Drobne bele snežinke na redko padajo z neba in v oblake zapredeno zimsko sonce krmežljavo gleda na dvorišče. Martin in Jan neseta očeta v rakvi iz hiše in se trikrat zaporedoma ustavita, trikrat zaporedoma križata z rakvijo prage. Ženske pa v hiši hitro obrnejo klop, na kateri je stala rakev, z nogami navzgor in hitijo na dvorišče.

Zunaj pa je vse črno kmetov, kmetic, bajtarjev in kajžarjev iz vse daljne in bližnje okolice.

Postavili so se zlasti kmetje-konjarji, ki so celo od daleč, vsi do zadnjega prišli, kakor da ni pogreb, ampak bi koledar kazal konjski semenj. Iz Kotrchov je prišel sloveči stari Boubal, celo iz Bušanovic je prisopihal obrski kmet Šima, z njim pa mali Novak, slavni vodnik kmečkih praporov in neprekosljivi jezdec. Tudi konjski zdravnik in konjederec v eni osebi, ljudi se ogibajoči Psutka se je napotil sam iz svoje zapuščene samote.

Vsi so oblečeni v kožuhe. Ko pa zagledajo rakev, snamejo kučme. Za glavo večji od vseh je knez, okrog katerega so se zbrali gospodje iz Piska; graščinski in piseški gozdarji, upravitelji in oskrbniki marofov tvorijo otok zase v tem morju glav.

Ob zvonjenju zvonov in ob petju so po maši pokopali Cimburo v grob. Sosedje so ga prinesli, sinovi in zetje so ga položili v grob. Črna rakev že leži v rumenkasti zemlji in na rakvi tam v globini se blešči samo križ, kakor da ni iz pločevine, ampak iz čistega zlata, tako žari v tem mraku.

Vsi se še jočejo, Martin pa je že nehal. Kakor pri krstu in svatbi, tako terjajo kmečki običaji svoj red in pravico tudi pri

Tudi za najmočnejšo ženo vse pri Celovec, Alter Platz 4 Modenfee

pogrebu. On, Martin, Cimburov rodni sin, se mora zahvaliti in prositi odpuščanja.

„Tak, lepo se zahvali, Martin," ga mehko, dobrohotno spodbudi gospod župnik, ko je skončal molitve.

Martin je pogoltnil solze in stopil na kup zmrznjene, izkopane ilovice in začel:

„Naš predragi oče . . .
njemu zdaj ni več mogoče,
da bi hodil za pogrebom
pod tem sivim zimskim nebom.
Kar njemu ni bilo mogoče,
to ste vi ljubo storili
in na zadnji poti ga spremili . . .
Zato v imenu vašem, ljubi, dragi oče,
vsem izrekam: Bog vam plačaj!"
„Z dobrim mu povračaj!"

so vsi odgovorili. Martin pa prosi odpuščanja:

(Konec prihodnjič)

IZ ŠPANIJE

Malokdaj se sliši o delu Slovencev v Španiji. Z namenom, da zadostim tej pomanjkljivosti v svobodnem tisku, hočem podati vsaj površno sliko o življenju Slovencev v tej deželi. — Večino Slovencev v Španiji tvorijo visokošolci, ki študirajo v Madridu in v Barceloni. Španska katoliška organizacija OCAU jim nudi materialno pomoč za redni univerzitetni študij. — Vsi visokošolci so katoliškega prepričanja in njih delovanje v društvih je osnovano na katoliških načelih. Poleg svetovnonazorne vzgoje skrbijo tudi za svojo narodno vzgojo, kajti hočejo ostati Slovenci in nekdaj biti v korist slovenskemu narodu.

Stalno zasledujejo življenje v domovini in ga presojajo s svojega katoliškega stališča. V zadnjem času so posvetili nekaj študijskih dni slovenskim narodnim problemom. Na študijske dni je prišel tudi predavatelj iz Pariza. — Kakor vsako leto, tako je tudi letos slovenska skupina v Madridu proslavila slov. narodni praznik 29. oktober.

Majhna je naša domovina Slovenija; le malo jih je, ki bi jo poznali po imenu in kaj šele, da bi poznali njene probleme. Tudi v Španiji so bile razmere enake. Slov. visokošolci v Španiji so poskrbeli, da so se mnogi Španci seznanili s slovensko pesmijo, s slovensko pisano besedo kakor tudi s problemi našega naroda. — V ta namen so priredili že več nastopov s pestrimi programi slovenskih narodnih pesmi v raznih dvoranah in tudi v radiu, in občinstvo jih je nagradilo z navdušenim priznanjem. — Zanimanje za slovensko literaturo je privedlo špansko pesnico Mari-Sol de Castro, da je začela prevajati slovenske pesnike in pisatelje. V kratkem namerava izdati v španščini antologijo slov. poezije. Objavila pa je že več prevodov slovenskih pisateljev.

Pred nedavnim časom smo brali o „rešitvi" tržaškega vprašanja. Špansko javno mnenje zagovarja v tej zadevi italijanske koristi, verjetno iz razloga, da je poučeno skoraj izključno iz italijanskih virov. Kljub temu si hoče „Seminar za politična vprašanja" ustvariti objektivno sodbo na podlagi obeh mnenj: slovenskega in italijanskega. Povabil je dr. Mikoliča, da je na svojem predavanju dne 7. decembra 1954 predočil slovensko stališče in slovenske zahteve glede tega vprašanja. Kakor je bilo pričakovati, se je udeležil tega predavanja tudi drugi prizadeti del — Italijani. Ti so v začetku mirno poslušali in si pisali zapiske. Ko pa je predavatelj govoril o načinu, kako so prišli Italijani v Trst, in o drugih dogodkih iz italijanske zgodovine, ki so se zdeli navzočim Italijanom neresnični in žaljivi, čeprav so bile predavateljeve trditve resnične, so ga prekinili z raznimi opazkami. Predavatelj je nadaljeval in obravnaval, kako so bili Slovenci 28 let zatirani pod italijansko zasedbo. Ko je omenil, da se je to zgodilo kljub vsem zatrjevanjem takratnega zunanjega ministra grofa Sforze v parlamentu, da pomeni za Italijane čuvanje slovenske narodne manjšine in njenih pravic vprašanje časti in politične sposobnosti, so hrupno vstali in zapustili dvorano v pričakovanju, da se jim pridruži tudi špansko občinstvo. Vendar se od Špancev niti eden ni dvignil.

Govornik je nakazal v kratkih potezah, v čem obstoja tržaško vprašanje ter ob zaključku nakazal pot k pravilni in uspešni rešitvi tržaškega vprašanja: Slovenci smo pripravljeni, da se tržaška luka internacionalizira, a nikakor se ne moremo odreči slovenski obali, ki je obenem tudi edina slovenska obala.

Z zanimanjem so se udeležili Španci debate. — Ob koncu debate je bilo mogoče ugotoviti, da je mnogo Špancev spremenilo svoje dosedanje prepričanje do tega vprašanja in da so uvideli upravičenost slovenskih zahtev.

C. P.

ORIGINAL IN PREVOD

Pri seji vzhodnonemške komunistične stranke je vprašal neki poslanec, zakaj so pisani odloki in odredbe stranke v tako slabem in nerazumljivem jeziku.

„To mora biti krivda prevajalcev", je izjavil namestnik ministrskega predsednika Walter Ulbricht, „v originalu — v ruskem — se sliši prav dobro."

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

Ponedeljek 10. januarja: 13.55 Poročila, objave. 14.05 Za našo vas. 18.45 Slovenske narodne pesmi. — **Torek 11. januarja:** 13.55 Poročila, objave. 14.05 Zdravniški vedež. 14.15 Kulturne vesti. — **Sreda 12. januarja:** 13.55 Poročila, objave. 14.05 Koroški zbori pojejo... (Poje mešani zbor iz Globasnice). 18.45 Okno v svet. — **Četrtek, 13. jan.:** 13.55 Poročila, objave. 14.05 Pianist Gunter Radhuber igra skladbe Matije Bravničarja. — **Petek 14. januarja:** 13.55 Poročila, objave. 14.05 Za naše male poslušalce. 18.45 Mali leksikon. — **Sobota 15. januarja:** 9.00 Od pesmi do pesmi...

PARIZ (val 30.17 in 41.89 metrov)
Oddaje vsak dan od 19. ure do 19.20

RADIO VATIKAN
Oddaje vsak četrtek in vsako soboto ob 19. uri.
Vsako nedeljo ob 18. uri „Verska ura".
(val 50.25, 31.10, 25.55 in 196 m)

Kolesa, motorji različni štedilniki, lastna delavnica za stroje, delo solidno in poceni v znani človeški mehanični delavnici

Zanesljivi odjemalci dobijo tudi na obroke.

Johann Novak
MEHANIK IN KLJUČAVNIČAR
KLAGENFURT, Feldmarschall-Konrad-Pl. 1

Srečno novo leto 1955 želijo sledeče firme:

Srečno novo leto želi vsem odjemalcem in poslovnim prijateljem
TVRDKA
Fritz Baar
CELOVEC-KLAGENFURT, Rosentalerstrasse 48
- nadomestni dehi avtomobilov
- motorna kolesa
- bicikli
- šivalni stroji

Srečno in uspešno novo leto želi vsem interesentom, poslovnim drugom in znancem
GRADBENO PODJETJE
A. Rinagel & Dipl.-Ing. R. Moser
CELOVEC-KLAGENFURT, Rosentalerstrasse 17 — Telefon 56-28

Srečno novo leto želi vsem poslovnim drugom in znancem
TVRDKA
Josef Kirchbaumer
Reparature avtomobilov, zaloga „Semperit" obročev
OPEL
Service-postaja in prodaja
CELOVEC-KLAGENFURT, Rosentalerstrasse 48
Telefon 23-38

Mnogo sreče in uspeha v novem letu želi vsem odjemalcem
WIENER PELZWERKSTÄTTE
J. Vesely
CELOVEC-KLAGENFURT, Obstplatz 2/I.

Mnogo sreče in uspeha v novem letu želi vsem odjemalcem
BLUMENHANDLUNG
Alois Kowald's Wtw.
RENNPLATZ 4 — Telefon 45-18

Srečno in uspešno novo leto želi vsem poslovnim drugom in znancem
TVRDKA
Richard Scherzer
Moderne železne konstrukcije, gradnja portalov
CELOVEC, Priesterhausgasse 3, Telefon 52-71

Srečno in uspešno novo leto želi vsem odjemalcem in poslovnim drugom
TVRDKA
Orasch's Erben
Čiščenje parketnih in ladijskih podov
CELOVEC, 8.- Mai-Strasse 3 — Telefon 56-38

Srečno in veselo novo leto želi vsem odjemalcem in interesentom
Marko Polzer drevesničar
Spodnje Vinare — pošta št. Vid v Podjuni
Priporočam svoja priznano dobro rastoča sadna drevesca za vigredno sajenje

Strokovni nasveti in najboljša postrežba pri nakupu blaga za pregrinjala, prešitih odej (kovtrov), žimnic (modrocev), preprog in tekačev v vaši strokovni trgovini za dom
LODRON
BELJAK — VILLACH, LEDERERGASSE

MALI OGLASI
VSAKA BESEDA STANE 1.10 S (IN 10% DAVKA)
Poudarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil (in 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika", kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58).

Vsa božična darila za božične praznike vam nudi po nizkih cenah in bogati izbiri vaša trgovina STOFFSCHWEMME, CELOVEC Marktplatz.

SCHROTTVERTRIEB Franz Rumwolf, Klagenfurt, Flatschacher Strasse 18, telefon 37-78.

Neprekosljivi Hoover-pralni stroj, kuhinjski stroji, sesalci prahu za tebe, za mene, za vsel pri
HAAS & CO.
CELOVEC, Bahnhofstr. 8

Kožuhasti čevlji, smučarski čevlji, apreski, po brezkonkurenčnih cenah, Schuhhaus NEUNER, Celovec.

Borove blode (Erdstämme) za pošiljatev v inozemstvo kupujem po najvišjih dnevnih cenah in takojšnjem plačilu. Johann ŽAGAR, Celovec, Rampenstrasse 15.

Modroce, tapecirano pohištvo, dobro in poceni samo pri proizvajalcu Johann Ortner, Beljak, Widmangasse 31 tel Ringmauergasse Nr 11.

Manjše posestvo kupim z živim in mrtvim inventarjem ali brez. Prevzem takoj. Naslov: Karl Ribisel Gersdorf, Post Maria Saal.

EVI
POLNOZRNATI KRUH potreben za vaše zdravje dobite pri vašem trgovcu in pri peku SEBALD WALTER, velepekarija, Celovec, 10.-Oktober-Strasse.

Sanitarne naprave, centralne kurjave, vodovodne napeljave ANDLINGER, Celovec, Adlergasse, tel. 20-52. Strokovni nasveti in brezplačni proračuni. Dobave po tovarniških cenah. Električne črpalke. Vse na zalogi.

Priprave za otopljenje prostorov cenejši pri vašem radiosvetovalcu
OTTO GAGGL
Beljak — Villach

PLASCE za dame in gospode priporoča
Lastna izdelava **WALCHER**
Celovec, 10.-Oktober-Straße 2

Oglašuj v našem listu!

LEPI MODELI LASTNA DELAVNICA **Pelze-Rauchenwald** CELOVEC, St.-Veiter-Str. 1- Modische Ecke Spitrahof

KELAG
BEZIRKSVERWALTUNG KLAGENFURT
okrajna uprava Celovec
se je dne 22. decembra 1954 preselila. — Prosimo vljudno, da upoštevate to spremembo

NOVI NASLOV:
KELAG
KÄRNTNER ELEKTRIZITÄTS-AKTIENGESELLSCHAFT
BEZIRKSVERWALTUNG KLAGENFURT
Celovec, Villacher Ring 37

Telefonska številka kakor dosedaj 47-91 — nadzorna služba za motnje 54-69
Pri podrejenih uradih okrajne uprave Celovec v mestu in izven ni nobenih sprememb in prosimo, da se posebno pri motnjah obračate v prvi vrsti na te urade.

List izhaja vsak četrtek. — Naroča se pod naslovom „Naš tednik—Kronika", Celovec, Viktringer Ring 26. — Naročnina mesečno 4 šil. za inozemstvo 4 dolarje letno. Odpoved za en mesec naprej. — Lastnik in izdajatelj Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Janežič, Leše pri št. Jakobu. — Tiska Družba sv. Mohorja, Celovec, Viktringer Ring 62. — Tel. štev. uredništva in uprave 48-58.